Jordi Sierra i Fabra

KAFKA și păpușa călătoare

Jordi Sierra i Fabra
MEDALIA DE AUR
pentru merit
în domeniul Artelor
Spania 2017

editura Vremea

Hai să dau și io

Cuprins

PRIMUL VIS, PĂPUȘA PIERDUTĂ
A DOUA FANTEZIE. SCRISORILE BRIGIDEI.
A TREIA ILUZIE: LUNGUL DRUM AL PĂPUȘII CĂLĂTOARE
AL PATRULEA SURÂS: DARUL
COROLAR
MULȚUMIRI

Într-o dimineață însorită,
în timp ce se plimba,
ca de de obicei, prin parcul
Steglitz din Berlin, Franz
Kafka a întâlnit o fetiță care
plângea. Fără să știe de ce,
plânsul ei l-a durut atât de
tare, încât trebuia să afle
de ce. O chema Elsi și își
pierduse păpușa, pe draga
ei Brigida. „Dar păpușa ta
nu s-a pierdut, a plecat într-o
călătorie" – i-a spus el cu cel
mai firesc ton din lume –
„și ți-a trimis o scrisoare.
O, cum am uitat ! Desigur,
ți-o aduc mâine. Eu sunt
poștașul păpușilor".
Și, timp de trei săptămâni –
după cum avea să
povestească mai târziu
Dora Dymant, ultima sa
iubire – Franz Kafka i-a scris
lui Elsi, în fiecare zi, câte
o scrisoare. I-o aducea
dimineața, în parcul Steglitz,
unde se întâlniseră, și i-o
citea, așezați pe banca cea
mai umbroasă, la adăpost
de privirile trecătorilor.
Fetiței i-a spus că Brigida îi
scria din călătoriile ei de vis
din Paris, din Londra,
din Viena, din Africa...

JORDI SIERRA I FABRA

KAFKA ȘI PĂPUȘA CĂLĂTOARE

Traducere din limba spaniolă de Zenaida Anamaria Luca-Hac
Titlul original: *Kafka y la muñeca viajera,* 2006

Editura Vremea, 2019

Versiune ebook: v1.0, mai 2020

Pentru Franz, din partea unui gândac care,
într-o zi, s-a trezit transformat într-un copil.

PRIMUL VIS, PĂPUȘA PIERDUTĂ

a.

Plimbările prin parcul Steglitz erau ca un balsam pentru el. Și dimineţile, atât de dulci… Perechi tinere, premature, perechi ancorate în timp, perechi care nici măcar nu știau că sunt perechi, bătrâni și bătrâne cu mâini pline de povești și cu riduri pline de trecut, uitându-se după locurile cu soare, soldați dichisiți, cu prestanță, servitoare în uniforme impecabile, guvernante cu băieței și fetițe îmbrăcați cu hăinuțe curate și îngrijite, cupluri cu landouri cu nou-născuți, cupluri cărora le muriseră visurile, bărbați singuri și femei singure cu priviri ferite, bărbați singuri și femei singure cu priviri nerușinate, paznici, grădinari, vânzători…

Parcul Steglitz mustea de viață la acel început de vară. Un adevărat dar, o adevărată binecuvântare! Și Franz Kafka absorbea această viață ca un burete, călătorind cu privirea, sufletul lui capta energiile din jur, căutând zâmbete printre copaci. Și el era ca toți ceilalți, solitar, cu pașii pierduți sub acoperământul dimineții. Mintea-i zbura liberă, desprinsă de timp, care, acolo, se legăna toropit de liniștea din jur, jucându-se vesel, în inima trecătorilor. Liniștea aceea… întreruptă doar de joaca copiilor, de vocile mamelor chemătoare, poruncitoare și prevenitoare, de cuvintele liniștitoare pe care le auzea mai aproape sau mai departe. Liniștea aceea… Și plânsetul fetiței, nestăpânit, în hohote, neașteptat, l-a făcut pe Franz Kafka să se oprească. Stătea atât de aproape de el, la câțiva pași… și nu mai era nimeni în jur. Nu se certase cu vreun copil, n-o pedepsise nici mama, nici măcar nu căzuse, pentru că fetița nu avea semne că s-ar fi lovit. Stătea și plângea, de ți se rupea inima, atât de tristă, că pe chipul ei păreau să se fi adunat toate durerile și toată

disperarea lumii. Franz Kafka se uită în susul și-n josul aleii. Nimeni n-o băga în seamă. Nu era nimeni cu ea. O clipă nu știu ce să facă. Copiii sunt o plămadă delicată, trebuie să ai mare grijă cu ei. Sunt un amestec de râsete ce ușor se prefac în lacrimi și invers, un amestec de bâzdâci și de energii vulcanice, de întrebări ce nu se mai sfârșesc și de încăpățânare epuizantă. Franz Kafka nu avea copii și era de înțeles. Totuși, sentimentul acela atât de copleșitor… Fetița părea să aibă doar câțiva ani. Îi era greu să-și dea seama câți anume. Vârsta fetițelor mici e un mister. Da, exact, tocmai acea vârstă de nedefinit, când mai sunt fetițe, cu toate că încep să crească. Era îmbrăcată curat și îngrijit: ghetuțe, pantalonași, bluză cu guler de dantelă și o pelerină trei-sferturi din care ieșea o fustiță cu multe volane. Avea părul lung, închis la culoare, prins în două codițe încântătoare. Era frumoasă, ca toate fetițele. Frumoasă pentru că era în primăvara vieții. Chiar dacă, acum, lacrimile îi făceau chipul să pară îngrozitor de urât. Franz Kafka rămase tăcut. Ce făcea o fetiță atât de mică acolo, singură? Se pierduse? Dacă era așa, trebuia s-o ia de mână, s-o liniștească și să caute împreună un paznic care s-o însoțească. Dar cum să se liniștească o copilă când un necunoscut vine la ea și-i vorbește, o ia de mână și pleacă cu ea? N-ar fi mai rău? Nu, mai rău ar fi să-și vadă de drum, ca un iresponsabil, și s-o lase în mijlocul parcului. Imprevizibili, copiii ăștia! Și plânsul ei atât de sfâșietor… Niciodată nu mai văzuse sau auzise pe cineva să plângă atât de tare. Se resemnă, pentru că, uneori, viața nu te lasă să alegi. Ea e cea care-ți arată drumul. Așa că făcu primul pas spre micuță, își scoase pălăria ca să pară mai puțin serios și își lumină fața cu cel mai frumos zâmbet. Cu toate astea, trebuie că arăta de parcă-l durea stomacul, dar nu mai avea ce face și nici nu mai avea vreo importanță. Franz Kafka se opri în fața fetiței.

b.

— Bună!

Fetița se potoli puțin. Mai plângea, dar nu chiar atât de tare. Ridică capul și dădu peste el. În disperarea ei încrâncenată nici măcar nu-l văzuse apropiindu-se. Ochii îi erau ca două lacuri ce se tot revărsau și râuri ieșeau din ele curgând ca niște torente dezlănțuite, scurgându-i-se pe obraji până în golul de sub bărbie. Scoase două-trei suspine înainte de a-i răspunde.

— Bună.

— Ce ți se întâmplă?

Nu l-a privit cu teamă. Era doar inocență pură. Când viața înflorește, toate sunt doar ferestre și uși deschise. În ochii ei, însă, vedeai, mai degrabă, durere, suferință, tristețe și o emoție adâncă ce părea să o fi adus la limita îndurării.

— Te-ai pierdut? întrebă Franz Kafka, văzând că ea tăcea.

— Nu eu.

Lui îi sună ciudat: „nu eu”. În loc să fi spus „nu”, ea zisese „nu eu”.

— Unde stai? Fetița a arătat cu mâna undeva la stânga ei, în direcția caselor ce se zăreau printre coroanele copacilor. Asta l-a ușurat pe salvatorul îngrijorat de fetițe plângăcioase, pentru că arăta limpede că micuța nu se rătăcise.

— Te-a necăjit cineva?

Știa că nu era nimeni prin apropiere, dar era o întrebare obligatorie și mai ales în acele clipe decisive în care-i putea câștiga încrederea. Ea dădu din cap în semn că nu. „Nu eu”. Era clar că cel care se rătăcise era fratele ei mai mic. Cum putuse o mamă responsabilă, veghetoare și atentă cum ar fi trebuit să fie, să-și lase copiii să se joace singuri în parc, chiar dacă într-un parc atât de liniștit și de frumos cum era Steglitz? Și dacă el ar fi fost un monstru, un asasin de fetițe?

— Așadar, nu te-ai rătăcit – a vrut el ca lucrurile să fie foarte clare.

— V-am spus că nu eu – a suspinat micuța.

— Cine atunci?

— Păpușa mea.

Și din nou lacrimile, ținute în frâu câteva clipe, îi reapărură în ochi. Amintirea păpușii o cufundă din nou în cea mai adâncă deznădejde. Franz Kafka încercă s-o facă să nu mai plângă.

— Păpușa ta? – a repetat uluit.

— Da.

Păpușă sau nu, frate sau nu, erau lacrimile cele mai sincere și amare pe care le văzuse vreodată. Lacrimi ce trădau o neliniște ajunsă la culme și o tristețe nemărginită. Ce putea face? N-avea nicio idee. Să plece? Era prins în cercul invizibil al fetei atât de tulburate. Să rămână? De ce? Nu știa cum să vorbească cu o copilă. Și mai ales cu una care plângea pentru că tocmai își pierduse păpușa.

— Unde ai văzut-o ultima dată?

— Pe banca aceea.

— Și tu ce făceai?

— Mă jucam dincolo – și i-a arătat un loc unde se jucau niște copii.

— Și ai stat mult timp acolo?

— Nu știu.

Acelea erau, de bună seamă, întrebări pe care le-ar fi pus un polițist aflat în fața unui delict, dar acolo nu era niciun delict și nici el nu era polițist. Avea de-a face cu cineva care nici măcar nu era adult. Asta îl încurcă și mai tare. Ciudățenia întâmplării îl prindea din ce în ce mai mult. Ar fi vrut să plece, dar nu se îndura. Îl opreau fetița aceea și abisul din ochii ei plânși. Ajungea să-i fi spus o scuză, un „îmi pare rău”, și acum ar fi în drum spre casă. Sau un sfat: „ar fi bine să te duci acasă, fetițo”. Atât de simplu. De ce durerea unui copil e atât de puternică? Situația era cât se poate de reală. Relația unei fetițe cu păpușa ei e una dintre cele mai puternice din univers. O forță ieșită din comun, pusă în mișcare de o energie teribilă. Și atunci, dintr-odată, Franz Kafka se însenină. Era

atât de simplu… Cel puțin pentru mintea lui de scriitor.

— Stai, stai, ce aiurit sunt! Cum o cheamă pe păpușa ta?

— Brigida.

— Brigida? Desigur! – și începu să râdă cu un râs mai mult decât convingător. Desigur, ea e! Nu-mi aminteam numele, iartă-mă! Ce zăpăcit mai sunt câteodată! Am atâta de lucru!

Fetița deschise larg ochii.

— Păpușa ta nu s-a pierdut – îi spuse Franz Kafka bucuros. A plecat într-o călătorie!

c.

Micuța îl privi cu neîncredere. Pentru ea, surpriza era totală. Dar ea era, totuși, o copilă și cei mici vor să creadă. Au nevoie să creadă. În lumea lor nu există neîncredere, așa cum există în lumea celor mari. Universul lor e plin de sori și de luni, de un șir neîntrerupt de zile pline de pace, de iubire și de mângâieri. Cel puțin acolo, în parcul Steglitz, în inima Berlinului. Și în anul 1923. Franz Kafka îi susținu privirea aceea, punându-și figura lui cea mai bună de jucător imaginar – ceea ce nu fusese niciodată. Cheia succesului, pe lângă inocența copilei, se afla în puterea lui de a o convinge, în siguranța cu care avea să-i vorbească și în maniera în care îi va povesti ideea năstrușnică care începea să se i se nască în minte.

— A plecat în… călătorie? – a îngăimat ea.

— Da!

Fiecare secundă pe care o câștiga era un răgaz prețios: îi lăsa timp să-și plăsmuiască povestea în minte.

— Și unde s-a dus?

— Vino să ne așezăm – și i-a arătat banca cea mai apropiată, liberă, acoperită mai tot timpul de umbra unor copaci. Obosesc repede, știi?

Avea 40 de ani, așa că pentru fetiță el era un bătrân. Și probabil că, din cauza sănătății șubrede,

chiar asta și era în realitate. Și cum să nu fie îmbătrânit înainte de vreme cineva care se retrăsese din lume și ieșise la pensie de un an din cauza tuberculozei?

S-au așezat pe bancă și de îndată s-a simțit mult mai ușurat văzând că izbutise să-i oprească lacrimile micuței sale prietene. În plus, nici cei care treceau pe lângă ei nu-i băgau în seamă. Amândoi erau la adăpost de toate privirile. Restul depindea de…

— Și te numești…? Se prefăcu el că uitase.

— Elsi.

— Elsi, desigur! Firește, era păpușa ta, pentru că scrisoarea e pentru tine!

— Ce scrisoare?

— Cea pe care ți-a scris-o ca să-ți explice de ce a plecat așa, pe neașteptate, fără să-ți spună. Dar, din grabă, am lăsat-o acasă. Ți-o aduc mâine s-o citești, bine?

Nu putea ști dacă-l credea. Nu-și dădea seama dacă avea tonul potrivit, convingător și limpede și, mai ales, vesel și lipsit de griji. Totul depindea de acele câteva clipe. Fetița-l putea crede nebun. Tot așa cum, la fel de bine, se putea agăța de o speranță. Și ea mai multă nevoie avea de speranță decât de realitate.

— De ce a plecat Brigida în călătorie fără mine? – făcu ea un botic supărat.

Era întrebarea pe care o aștepta. Se simțea mândru că putea să-i prevadă reacțiile prietenei sale, chiar dacă numai cu o secundă mai devreme.

— De cât timp era păpușa ta?

— Dintotdeauna a fost păpușa mea.

— Așa, deci! O aveai de-o viață.

— Da.

— Ei, atunci se explică!

— Ce?

— Mai ai frați sau surori mai mari?

— Da, am.

— Și e vreunul căsătorit?

— Nu, nu este.

— O, ca să vezi!

— Dar verișoara mea Ute, da!

— Și, când s-a căsătorit, n-a plecat de-acasă, de la părinții ei?

— Ba da.

— Păi la fel a făcut și Brigida. A ajuns la vârsta la care păpușile se emancipează.

Nu era sigur că limbajul lui era înțeles de fetiță, dar nu avea altul.

— Vreau să spun că, pentru noi toți, vine un moment când plecăm din casa părinților noștri ca să călătorim și să cunoaștem viața, lumea și poate un viitor minunat…

— Mie nu mi-a spus niciodată.

Elsi îl urmărea îmbufnată, gata să cadă din nou în deznădejde.

— Poate să fi uitat sau poate n-ai înțeles tu.

Fetițele vorbesc cu păpușile lor? Desigur, nu încape nicio îndoială. Dar fetițele cred că păpușile vorbesc cu ele? Sigur. N-o putea lăsa de izbelițte pe curajoasa Brigida și nici nu-i putea spune lui Elsi că așa era viața. Nu era un comentariu potrivit pentru vârsta ei.

— Tocmai de aceea ți-a scris scrisoarea.

Elsi îi cântări cuvintele. Unul câte unul. Încet-încet, încerca, cu mintea ei, să înțeleagă noua realitate. Franz Kafka stătea nemișcat. Dar îi era de ajuns să vadă ochișorii aceia care nu mai plângeau, ca să știe că era pe cale să reușească. Fusese foarte convingător. Cel mai năstrușnic lucru poate fi crezut dacă e spus cu sinceritate.

— Și de ce v-a scris dumneavoastră păpușa mea?

Era a doua întrebare cheie. Și, firește, era pregătit pentru ea.

— Pentru că sunt poștaș de păpuși, a spus el fără să clipească.

d.

Elsi rămăsese mască! Se lupta să-și înfrângă durerea, străduindu-se să înțeleagă realitatea cea nouă. Cu toate că nu era deloc sigură că totul era așa cum spunea el.

— Poștașii nu aduc scrisorile acasă?

— Poștașii obișnuiți, da, dar poștașii de păpuși, nu. Scrisorile păpușilor sunt speciale, pentru că sunt diferite. Trebuie să le înmânăm direct destinatarelor. Nu crezi că părinții tăi s-ar mira foarte ca tu să primești o scrisoare, tu care ești așa de mică? Și dacă, înainte de a ți-o da, ar citi-o ei, din curiozitate? Nu-i așa că nu ți-ar plăcea?

— Nu.

— Păi vezi!

— Eu, oricum, nu prea știu să citesc bine.

— Vezi – s-a agățat el de prilejul pe care i-l oferea. Asta se întâmplă foarte des. Fetițele care primesc scrisori nu le pot citi și atunci o fac eu, le citesc scrisorile cu voce tare. De aceea e nevoie de un poștaș de păpuși. E o treabă foarte importantă.

Izbutise s-o facă pe Elsi să nu mai plângă deloc. Copila și-a trecut mâneca peste ochi ca să-și șteargă lacrimile care nu apucaseră să se usuce. Din când în când, își lăsa privirea în pământ, la picioare, dar numai pentru a se întoarce din nou la chipul poștașului de păpuși.

Tristețea fetei era singurul lucru care-l mai îngrijora.

— De ce nu vă duceți să aduceți scrisoarea?

— S-a făcut târziu, îmi pare rău. Programul meu de lucru tocmai s-a încheiat și tu, de asemenea, ar cam trebui să te duci acasă, nu-i așa?

Elsi se uită la ceasul din Turn.

— Limbile ceasului nu sunt încă împreunate – observă ea. Dar nu mai e mult. La ce oră începeți să lucrați mâine?

— La ce oră cobori în parc?

— Când cele două limbi stau așa – și și-a pus degetele arătătoare într-un anume unghi ca să-i arate.

— O, foarte bine! – a exclamat el. Chiar la ora aceea încep și eu. Mâine o să fii prima.

— Și o să-mi aduceți scrisoarea Brigidei?

Pentru nimic în lume Elsi n-avea să uite de scrisoarea aceea. Avea să meargă acasă și să-și petreacă tot restul zilei gândindu-se la ea. Avea să mănânce, să cineze și să meargă la culcare fără să și-o scoată din minte. Nu mai avea nimic altceva de făcut. N-o mai avea pe Brigida, dar îi rămânea măcar o scrisoare de la ea. O mică mare lume. Franz Kafka era sigur că a doua zi de dimineață ea avea să se trezească și să facă totul ca de obicei: să se joace, să învețe, să meargă la școală sau orice altceva făcea ea în mod obișnuit, dar, când avea să vină ora, știa că va alerga să-l caute în parcul Steglitz. Avea o întâlnire. Una pe care nu și-ar fi închipuit-o vreodată.

— Sigur că-ți voi aduce scrisoarea de la păpușa ta. Ai încredere în mine.

Elsi sări de pe bancă și rămase în picioare în fața lui. Păru că nu știa ce să facă. În sfârșit, făcu un pas spre noul ei prieten și-l sărută pe obraz. Era atingerea gingașă a unui fluture.

— Atunci pe mâine, își luă ea rămas-bun.

— Desigur, șopti Franz Kafka emoționat.

e.

A văzut-o trecând prin stânga, îndepărtându-se, fără grabă, pas după pas, cu capul în jos, mititică și fragilă. Un fir de viață. Dar atât de puternic. Elsi se făcea din ce în ce mai mică. Mai întâi a înghițit-o depărtarea, apoi erau oamenii care treceau pe lângă ea și care o ascundeau de privirile lui și, în sfârșit… dispăruse. Dar nu și din mintea lui. Numai atunci Franz Kafka păru să reacționeze.

— Dumnezeule! – își ridică amândouă mâinile și-și cuprinse capul în palme. Tocmai se vârâse într-o mare încurcătură. Nu se temea de nimeni și de nimic, dar da, se temea de o persoană micuță care abia dacă avea un metru, care putea plânge

de-ți rupea inima și care-l privea cu ochii aceia atât de pătrunzători. Spuse „da” unei forțe copleșitoare ca aceea a inimii noii sale prietene. Spuse „da” unei răni profunde pe care i-ar fi putut-o face o întâmplare ca aceea.

Cu copiii nu te joci! Ce-i trebuia să-și complice viața! Dar, fără acea scrisoare, Elsi ar crește cu cea mai cumplită traumă din câte există: crezând că păpușa sa o părăsise. Dacă el ar fi dat greș, în sufletul lui Elsi s-ar fi dezlănțuit frustrarea născută din respingere. Dacă nu și-ar ține cuvântul și n-ar ajunge la întâlnire a doua zi cu scrisoarea promisă, Elsi n-ar mai crede niciodată în natura umană. Era în joc o speranță. Cel mai sfânt lucru din viață.

Franz Kafka simți furnicături în mâini: îi creșteau aripi de Icar care-l ridicau până la acele lumi posibile doar în mintea sa neliniștită și neliniștitoare, lumi care se nășteau când se apleca, cu pana în mână, asupra foii de hârtie și născocea cele mai ciudate povești inventate vreodată. Era scriitor. Dar niciodată nu scrisese scrisoarea unei păpuși călătoare pentru fetița care-i fusese stăpână până când se despărțiseră.

Se ridică de pe bancă pradă nervilor, literalmente cuprins de febra creației. Pentru orice eventualitate, dădu o tură prin parc uitându-se la toate fetițele cu păpuși. Nici măcar nu știa cum arăta Brigida. Ce greșeală! Cum a putut să-i scape un detaliu ca acesta?

Totuși, niciuna din micuțele acelea nu părea să fi furat păpușa lui Elsi. Fiecare își ținea păpușa în brațe, cu atâta drag, sau se juca cu ea, îmbujorată. Și niciun adult nu ducea vreo păpușă în buzunar sau nu alerga cu vreuna, ascunsă pe undeva.

Când ieși din parcul Steglitz, își dădu seama că stătuse mult mai mult decât de obicei. Ar fi trebuit să fie deja acasă. Totuși, deși era foarte târziu și simțea fiori prin tot corpul, n-a alergat, nu s-a grăbit. Îi fierbea capul. Se gândea la Brigida și la Elsi. Unde avea să debarce prima dată păpușa și în

ce fel avea să-i scrie stăpânei ei. Intră pe stradă, cuprins de aceeași febră. Tocmai crease o enigmă unică și plină de mister: păpușa călătoare.

A DOUA FANTEZIE. SCRISORILE BRIGIDEI.

f.

Doamna Hermann avea o fiică de vârsta lui Elsi.

Franz Kafka se opri în fața ușii ei, înainte de a urca spre apartamentul său, și sună la ușă. Nu trebui să aștepte prea mult. După întrebarea „cine e” i-a deschis chiar doamna Hermann. Avea ochi de femeie obosită care nu-l priveau cu o prea mare simpatie, ci, mai degrabă, cu curiozitate.

Era pentru prima dată când îi făcea o vizită sau dorea să-i vorbească. Toți vecinii știau că bizarul domn Kafka nu lucra: era bolnav și mergea la sanatoriu… din ce în ce mai des.

— Bună ziua, doamnă Hermann.

Se uită la ceas și se corectă:

— …Sau, mai bine, bună seara!

Zâmbetul lui nu reușise să schimbe tonul sever al femeii.

— Fiica dumneavoastră este acasă?

— Nu.

Nu se aștepta ca fetița să nu fie acasă și i se părea de-a dreptul o nenorocire.

— Iertați-mi deranjul și poate vi se va părea neobișnuită cererea mea, dar… n-ați avea vreo păpușă de-a ei, să mi-o împrumutați o secundă.

Reușise s-o uluiască.

— O păpușă?

— Orice fel de păpușă, da, de cârpe, de porțelan… O păpușă!

— Și la ce v-ar trebui, mă rog?

— Vreau să mă uit la ea, doar atât. Trebuie să scriu ceva despre păpuși și abia dacă-mi amintesc cum arătau păpușile surorilor mele. Știți, am trei surori. Dacă nu-i prea mare deranjul…

Doamna Hermann rămase rezemată de cadrul ușii. Uneori stătea de vorbă cu Dora Dymant, tânăra care trăia cu el. Cei doi se mutaseră de puțin

timp în blocul acela modest, de oameni săraci, și, desigur, nu erau căsătoriți. Lumea spunea că tatăl ei nu le-ar fi dat consimțământul, poate din pricina bolii lui fără leac sau poate pentru că era un slujbaș de rând la o companie de asigurări… deși se bucurase de o oarecare faimă ca scriitor.

— Nu vă pot lăsa s-o luați. Fiica mea trebuie să se întoarcă și dacă vede că nu-i păpușa, e în stare să umple toată casa de țipete.

— Dacă-mi îngăduiți, aș putea să mă uit la ea chiar acum, aici. Mi-e de ajuns.

Îi înfrânsese rezistența, care, oricum, nici nu fusese prea mare.

— Așteptați, răspunse ea resemnată.

Franz Kafka aștepta pe palier. Trebuie că Dora era nerăbdătoare și îngrijorată și se întreba de ce întârzia. Ea era cea care-l îngrijea și-l proteja. Poate ar fi trebuit s-o anunțe, deși nu era vorba decât de un minut sau două.

Doamna Hermann reapăru în vestibul, ieșind din penumbra culoarului cu pereții încărcați, acoperiți cu un tapet de culoare roșu închis. Ținea în mâini o păpușă veche și uzată care trebuie că nu mai era demult favorita fiicei sale. Părea, cel mult, una din păpușile uitate în vreun dulap sau pe fundul vreunui cufăr. Lui Kafka îi era totuna. N-avea de ce să se plângă. Voia doar s-o observe, s-o țină în mâini și să simtă acea senzație pe care n-o mai încercase vreodată.

— Uitați-o aici – îi întinse doamna Hermann păpușa.

— Mulțumesc mult, sunteți foarte amabilă.

Păpușa n-avea un ochi, îi atârna un picior și părul, care-i ieșea din cap în șuvițe ce păreau fără număr, era mai mult decât soios, la fel ca și rochia, de un verde murdar. La început o privi fix, fața etern surâzătoare, năsucul cu vârful ușor în sus și buzele frumoase, de culoare roz. Apoi a început s-o studieze cu mai mare atenție: mâinile, picioarele, forma, corpul.

Doamna Hermann a ridicat o sprânceană, bănuitoare, când el i-a ridicat rochia păpușii ca să vadă ce era dedesubt.

O păpușă.

Nimic mai mult.

— Fetița dumneavoastră vorbește cu păpușile, doamnă Hermann?

— Se joacă cu păpușile și vorbește cu ele, ca toate fetițele.

Mai avea niște întrebări, dar prefera să le pună micuței și nu mamei ei bănuitoare. Dar, cu boala lui nenorocită nu era sigur că doamna Hermann i-ar fi dat voie să se apropie prea mult de puiul ei.

— O cheamă Karla și este surioara mai mică – deveni ceva mai comunicativă vecina.

— Interesant, da.

O examinase îndeajuns. N-avea rost să mai rămână. Lumina era atât de slabă că-l dureau ochii.

— Mi-a fost de mare folos – zise el, înapoindu-i păpușa stricată. Sincer, mulțumesc mult.

— N-aveți de ce, răspunse ea, apoi intră și închise ușa.

Franz Kafka urcă scările și se opri în fața apartamentului. N-a fost nevoie să deschidă ușa cu cheia pentru că Dora, auzindu-i pașii, îl aștepta deja în prag. Îl întâmpină cu un surâs tandru și cu brațele deschise, plină de afecțiune.

— Mi s-a părut că te-am auzit vorbind cu cineva.

— Cu doamna Hermann, da.

— Ce sociabil!

— Voiam… Să-i povestească Dorei că se oprise din drum ca să examineze o păpușă? Mai bine după. Acum tot ce dorea era să se închidă în birou și să înceapă scrisoarea aceea neobișnuită.

Cea mai grea pe care avea s-o scrie vreodată.

— Și cum a fost plimbarea? Ai venit mai târziu azi, spuse Dora.

— Îți povestesc după, bine?

— Unde te duci?

— Să scriu puțin.

— Acum?

Franz Kafka o sărută în colțul gurii. Explicațiile n-ar fi făcut decât să complice lucrurile. Poate Dora ar fi râs sau l-ar fi crezut un samaritean nebun al fetițelor care-și pierdeau păpușile în parcurile din Berlin. Prefera să nu se grăbească și să facă lucrurile pe îndelete. Și acela era momentul cel mai bun ca să-și potolească neliniștea.

— Trebuie s-o fac.

Dora a înțeles că trebuia să se mulțumească doar cu atât. Franz se aprindea repede și răbufnea ușor și ea o știa foarte bine.

— Bine atunci.

— Mulțumesc.

— O să te chem la masă.

— Da.

— Mănânci?

— Da.

Nu-i era prea limpede ce se întâmpla cu el, dar îi cunoștea bine figura aceea speriată.

Franz Kafka intră la el în birou și închise ușa. Își agăță haina în cuier, se așeză pe scaun și luă pana. Foile albe îl așteptau întotdeauna pe masă.

— Să-i dăm drumul, Brigida – a oftat înainte de a începe să scrie.

g.

Timpul se scursese cu greu în acea ultimă oră, ca și cum limbile ceasului ar fi rămas înțepenite, în grevă, incapabile să se miște, să meargă mai departe. De câte ori se uita la ceas, i se părea că, în loc să avanseze, ceasul se juca cu răbdarea lui. Ajunsese chiar să numere în minte, până la șaizeci, rar, ca să se asigure că a trecut un minut.

Prin cap i se învârteau cuvintele Dorei.

— Ești incredibil! Toate astea pentru o fetiță pe care nici n-o cunoști.

— Ba o cunosc. O cheamă Elsi.

— Nu știu dacă ești un sfânt sau ești nebun, dragule.

Uneori credea că și una și alta.

Venise timpul. Departe, limbile ceasului din parc, după care se ghida Elsi, arătau, în sfârșit, așa cum le desenase ea ieri cu degetele.

Ultimele minute de așteptare, cele mai grele. O așteptare plină de incertitudine.

Dar dacă mama ei, după incidentul cu păpușa pierdută, n-o mai lăsa să coboare? Dacă fiica ei îi povestise curioasa conversație cu poștașul de păpuși și femeia, în loc s-o ia ca pe un amuzament sau un joc, îl credea un pervers? Și dacă mama avea să apară cu doi polițiști vânjoși, curioși să vadă dacă intențiile lui erau bune?

Franz Kafka își ținea ochii ațintiți spre punctul în care ieri o văzuse pe Elsi dispărând.

Dimineața era caldă și plăcută: liniștea și temperaturile blânde îți dădeau o senzație de armonie și de frumusețe. Parcul strălucea mai tare decât ieri, ca și cum peste cartierul întreg ar fi domnit o tihnă și o moleșeală desfătătoare. Din fericire, pe bancă, lângă el, nu se mai așezase nimeni, asta fiindcă razele soarelui nu ajungeau până la ea s-o încălzească. Când va veni Elsi, vor fi doar ei doi singuri pe bancă.

Se simțea bine. Foarte bine. Mai bine ca niciodată.

Faptul că lucrase febril toată după-amiaza de ieri îi dăduse o stare de tensiune care acum se prefăcea într-o mulțumire senină. Exaltarea aceea, acel paroxism…

Sosise ora.

N-a trebuit să aștepte prea mult și nici să se uite iarăși la ceas. O vedea pe Elsi… era încă departe, dar silueta ei micuță creștea, căpătând trup, un trup care alerga spre el. Venea singură și… hotărâtă! Era îmbrăcată altfel, dar în picioare avea aceleași ghetuțe și ciorăpiorii erau aceiași. În locul jachetuței de ieri purta acum un pardesiu de

primăvară, iar în locul bluzei cu guler de dantelă, o bluză cu o broderie minunată. Și nu mai avea codițe. Părul lung și închis la culoare îi flutura liber sub o pălărioară albastră.

Franz Kafka zâmbi.

Era fericit, mulțumit?

Patern?

Elsi n-a încetinit când l-a văzut pe bancă. Pe fața ei nu se citea nici cea mai mică schimbare. Copiii cred că realitatea e întotdeauna una singură, fără paliative sau alternative. Poștașul ei trebuia să fie acolo și acolo și era. Punct. S-a oprit din alergat doar când a ajuns în fața lui. L-a privit drept și i-a pus, gâfâind, singura întrebare care conta:

— Mi-ați adus scrisoarea?

— Desigur.

Nu părea nici ușurată, nici mulțumită, doar serioasă. Era acea seriozitate a adulților în fața absolutei normalități. S-a așezat pe bancă, în dreapta lui, fără să-și ia privirea de pe chipul lui. Spera ca el să facă ce se presupunea că trebuia să facă: să-i arate scrisoarea atât de așteptată.

Franz Kafka se simți, pentru prima oară, puțin ridicol.

Dacă l-ar fi văzut cineva sau ar fi știut de povestea aceea năstrușnică…

Dar lumea se mișca imperturbabilă în jurul lui. Nu se afla tocmai în centrul atenției cuiva.

Nimeni nu se oprea să se uite la ei. Erau doar un bărbat și o fetiță așezați pe o bancă, în parc.

Scoase scrisoarea din buzunarul jachetei și i-o arătă.

— Vezi – îi arătă adresa – „Domnule poștaș al păpușilor, această scrisoare este pentru Elsi”.

Fetița luă scrisoarea în mâini ca și cum ar fi legănat-o. Apoi a întors-o și s-a uitat la expeditor.

— „Brigida. West End. Londra” spuse Franz Kafka.

Avea chiar și timbru. Uite că nu degeaba păstra toate lucrurile, de pildă timbrele din alte țări.

Desprinsese timbrul cu grijă de pe un plic de-al lui și-l lipise pe plicul Brigidei. Un timbru britanic adevărat.

— Brigida este la Londra?

— Da, în capitala Angliei.

— Și asta e foarte departe?

— Destul, de partea cealaltă a Canalului Mânecii.

— Ce face acolo?

— Nu știu, n-am citit scrisoarea.

— Pot s-o deschid?

— Desigur că poți. E a ta.

Deschise plicul cu grijă, ca nu cumva să rupă și scrisoarea dacă l-ar fi desfăcut prea nerăbdătoare. A folosit două degete ale fiecărei mâini, degetul mare și arătătorul, ca să-l dezlipească și să scoată foaia de hârtie scrisă de mână, cu litere suficient de clare, anume ca să le poată citi.

Fetița încercă, dar, până la urmă, îi întinse lui foaia de hârtie.

— Vă rog – îi zise ea – citiți-mi-o dumneavoastră.

— Desigur. Kafka luă scrisoarea și tuși de câteva ori ca să-și dreagă glasul. Încep, da?

— Da.

— Bine, păi… Zice așa: „Dragă Elsi, înainte de toate, te rog să mă ierți că am plecat așa, în grabă, fără să-mi iau rămas-bun. Îmi pare cu adevărat rău și sper să nu te superi. Uneori facem unele lucruri fără să ne dăm seama sau reacționăm cum nici n-am crede la ce ne spune instinctul și le pricinuim durere, fără să vrem, celor pe care îi iubim. Ți se întâmplă și ție cu mama, nu-i așa? Se întâmplă că despărțirile sunt, uneori, triste și n-aș fi vrut să plângi și nici să încerci să mă convingi să mai rămân. Mai rău ar fi fost dacă nu m-ai fi lăsat să plec, ori trebuia să plec. Sper că vei înțelege. Te iubesc atât de mult, Elsi, atât de mult că n-aș fi suportat să te văd plângând sau să mă vezi pe mine plângând” – și Kafka o privi pe fetiță cu coada

ochiului. Asculta atentă, cu ochii ațintiți în pământ, așa că citi mai departe: „Acum știu că vei fi mai liniștită și că, știind că eu sunt bine, o să te bucuri pentru amândouă”.

Se opri și făcu o pauză puțin mai lungă.

— Gata? Asta-i tot? întrebă Elsi, părând că nu-i venea să creadă.

— O, nu, iartă-mă – se scuză el. Scrisoarea e mult mai lungă, desigur.

— Citiți mai departe – îi ceru ea.

— „Elsi, trebuie să știi că a trăi înseamnă să mergi mereu mai departe, să profiți de fiecare moment, de fiecare prilej și de fiecare șansă. Și tu vei face asta peste câțiva ani. Noi, oamenii și păpușile, suntem făcuți din sentimente și din emoții pe care va trebui să ni le arătăm puțin câte puțin. Ele dau energie vieții noastre. După atâția ani, cât am stat lângă tine, sunt păpușa cea mai fericită din lume pentru că sunt plină de energie. Vreau să fii mulțumită și fericită, mult de tot, pentru că tot ce sunt, sunt datorită ție. Tu ai avut grijă de mine, m-ai învățat, m-ai iubit și m-ai făcut să fiu o bună păpușă. Acum, când mă pregătesc să încep o viață nouă, trebuie să-ți spun că despărțirea a fost tristă, tristă pentru că te-am părăsit, dar și frumoasă pentru că, mulțumită ție, sunt liberă s-o fac”.

— Nu se mai întoarce – îl întrerupse Elsi.

Franz Kafka își alese cuvintele cu grijă și, mai ales, tonul cu care le rosti.

— Mă tem că nu, pentru că pare atât de mulțumită…

— Da, încuviință ea cu convingere.

— Te iubește, de aceea a rămas cu tine atâta timp.

Fetița a privit scrisoarea și el a citit mai departe:

— „Londra este un oraș foarte frumos și pentru mine a fost fantastic să-l descopăr. Chiar acum îți scriu din inima lui, de la Picadilly Circus, după ce m-am plimbat cu barca pe Tamisa și după ce am

hoinărit puțin pe Trafalgar Square. În seara asta voi vedea o piesă de teatru în Soho…”

Continuă…

Londra, plecările și venirile Brigidei.

Păpușa cea mai exuberantă și cea mai iute din lume.

Lui Elsi nu-i scăpa niciun amănunt din scrisoarea aceea lungă, foarte lungă, pe care Brigida i-o scrisese ca să nu se simtă tristă și să nu înceapă să plângă ori de câte ori avea să-și amintească de ea.

h.

După ce o citi pe toată, Franz Kafka se gândi că, în curând, vor apărea dintr-odată și rezultatele lungilor ore pe care le investise scriind-o.

Acum totul depindea de Elsi.

Fetița nu-și dezlipise privirea din pământ.

— Ei, ce zici? o întrebă el acum destins.

— E bine – și-și înclină capul arătând că nu prea știa ce să creadă.

Încă se mai zbătea între supărare și tristețe, între acceptare și revoltă… care o făceau să fie victima unei situații atât de nedrepte.

— Poftim, ia-o – și-i dădu scrisoarea.

Elsi a ținut-o în mâini.

— Pare fericită, a spus ea, sfârșind prin a accepta.

— Foarte fericită.

— Și mulțumită.

— Și de ce n-ar fi?

— Pentru că fără mine…

Franz Kafka și-a mușcat buza de jos. Nu știa nimic despre psihologia copiilor. Singurul lucru pe care-l știa din instinct era că cei mici sunt plini de egoism. E o parte din inocența lor. Egoism din teamă, din dorința de a supraviețui, din necesitate. Voiau totul: iubire, mângâieri, atenție. Voiau să fie centrul Universului și lumea să se învârtă în jurul lor, lucru la fel de firesc ca și faptul că mâncarea

trebuie să apară, ca prin farmec, pe masă, în fiecare zi.

— Ai auzit-o, nu? Cel mai important lucru este că ea e fericită, mulțumită ție.

— Nu înțeleg – recunoscu fetița.

— Din lunga mea experiență ca poștaș… – și încă o dată își căută cuvintele cele mai potrivite – să știi că sunt păpuși care nu pleacă niciodată, în nicio călătorie. Le e teamă. Rămân cu fetițele lor, dar nu pentru că le iubesc, dimpotrivă, rămân pentru că le e frică. Și frica e ceva rău și perfid, care-ți îngrădește libertatea. Cine se teme nu trăiește, ci se zbate în apropierea morții. Brigida a avut în tine cea mai bună profesoară. Tu ai învățat-o să nu se teamă și să înfrunte viața atunci când trebuie. Și pentru asta, cred eu, ar trebui să fii foarte mândră de tine.

— Sunt – a încuviințat Elsi cu toată puterea.

— Atunci, nu se prea vede – răspunse cu părere de rău născocitorul de povești.

— Nu e asta, doar că mi-e greu să cred că nu va mai fi lângă mine – Elsi vorbea rar, deschizându-și inima. Azi-noapte mi-a fost foarte dor de ea când m-am băgat în pat, pentru că întotdeauna dormeam cu ea în brațe. Și nici azi-dimineață nu ne-am jucat împreună. În plus, nu știu de ce, dar simt că e un secret doar al meu și nu l-am povestit nici mamei. Nici măcar nu știu dacă am făcut bine. Mama mi-a dăruit-o pe Brigida când m-am născut.

— Mamele nu prea vor să ne creadă.

— Și dumneavoastră aveți mamă?

— Desigur, am și trei surori. Am avut și doi frați, dar au murit când erau foarte mici. Eu sunt cel mai mare.

— Ați avut și o păpușă care a plecat în călătorie?

Păru să-și amintească.

— Am avut doar un soldat de plumb.

— Atunci înseamnă că s-a dus la război.

— Nu, nu, a plecat tot într-o călătorie. A explorat multe locuri, Polul Nord, Polul Sud, Alaska… Ultima scrisoare pe care am primit-o de la el mi-a sosit de undeva din China.

— Domnule poștaș…

Ochii i s-au întâlnit cu cei ai fetiței, limpezi, simțind cum treceau prin el.

— Da, Elsi?

— Pot să-i scriu și eu Brigidei?

L-a cuprins brusc neliniștea.

La asta nu se gândise.

Dovadă că nu te joci cu copiii și că, uneori, ei merg mai departe decât cei mari.

— Mă tem… că nu – și se strădui să rămână netulburat.

— De ce?

— Pentru că, dacă e o păpușă călătoare, nu va rămâne la Londra.

— Și cum știm că e o păpușă călătoare?

— Păi, s-a dus la Londra în loc să rămână să trăiască aici.

— Ah – clipi ea. Și unde o să se ducă pe urmă?

— Nu știu, a recunoscut el.

— Dar mâine o să-mi spună în scrisoare, nu-i așa?

Franz Kafka și-a simțit mintea goală și inima cât un purice. Scrisoarea fusese o naștere… în dureri. O naștere cu spini… Avusese cele mai bune intenții: voise să readucă pacea în sufletul unei copile rănite.

Dar ce-i cerea ea acum era…

Elsi nu-și lua privirea de la el. Ochii ei erau limpezi, curați, frumoși, plini de devotament. Fetița credea. Iar el se transformase într-un poștaș de păpuși. Credea… și acest lucru era mai mult decât mulți adulți puteau spera de la un copil.

Mâine.

Altă scrisoare.

— Da, Elsi. Și și-a trecut o mână, grăbit și tandru, peste creștetul fetei. Desigur că mâine va

primi o altă scrisoare de la Brigida în care ea îi va povesti unde se află și cum îi merge în noua ei viață.

i.

Se întoarse acasă, la fel de îngrijorat.

O scrisoare era aproape o aventură. O altă scrisoare ar fi deschis un alt drum, o cărare periculoasă pentru că, în cazul în care s-ar fi internat, ar fi riscat totul.

Acea a doua scrisoare era o punte.

De câte scrisori avea Elsi nevoie ca să fie fericită?

Și de câte avea nevoie Brigida ca să fie liberă?

Dacă n-o scria, nu s-ar mai fi putut întoarce niciodată în parcul Steglitz.

Cum să se întâlnească cu Elsi, zile sau săptămâni mai târziu, prefăcându-se nepăsător sau învăluit într-o minciună dureroasă? N-ar fi fost în stare să dea ochii, liniștit și senin, cu noua sa prietenă. Ar fi fost cu neputință.

Dar, dacă o scria, intra în nisipuri mișcătoare care l-ar fi înghițit încet-încet.

Ajunse acasă și intră în bloc. Întâmplarea făcu să dea, în hol, peste doamna Hermann și peste fiica ei care coborau pe scară. A salutat-o politicos, înclinând capul. Își scosese pălăria fără să se oprească și fără ostentație. Femeia îi răspunse la salut privindu-l cu aceeași suspiciune cu care-l privise și ieri. Fetița, de mână cu mama ei, era o copie blondă a îngerașului din parcul Steglitz. Nu avea nicio păpușă cu ea.

Cele două se priviră o clipă.

În timp ce urca scara, auzi vocea fetiței, înaltă și clară, chiar în dreptul ușii de la intrare:

— E ciudat, nu-i așa, mami?

— Ssst! A certat-o. O să te audă!

Numără treptele. Obișnuia s-o facă. De fiecare dată obosea tot mai tare. Dar acum nu tuberculoza

îl îngrijora, ci noua provocare: a doua scrisoare a Brigidei.

Își aminti cum se despărțise de Elsi în parc, câteva minute mai devreme. O văzuse zâmbind pentru prima dată. Un adevărat cadou.

— Mulțumesc, domnule poștaș.

— Cu plăcere, Elsi.

— Pe mâine.

Prima scrisoare fusese un deliciu, era sigur. Îi luase mult timp s-o scrie și de aceea se simțea mândru de cum îi ieșise. Făcuse mai multe ciorne, își alesese cu grijă stilul, șterse și rescrisese cuvinte, studiase emoția și căutase un limbaj simplu și ușor de înțeles.

— Franz, vorbești serios? – s-a oprit o clipă pe palier, preocupat.

Vorbea serios.

— O să continui?

Avea să continue.

El, un adult, un scriitor complex, scriind scrisorile unei păpuși către stăpâna sa.

Era vârât până peste cap într-o capcană din care nu știa cum să scape, dar nu putea lăsa baltă jocul, odată ce-l începuse. Era mai rău dacă a doua zi nu s-ar fi dus în parc.

Ajuns pe palier, descuie ușa și o văzu pe Dora care-l aștepta.

— Cum a mers azi?

— O, bine.

— A fost mulțumită?

— Da, a fost foarte mulțumită.

— Bun, cel puțin ai făcut-o fericită – și își încolăci brațele în jurul gâtului lui și-l sărută pe buze.

— Ești un nebun minunat și asta mă încântă.

Nu știa dacă să-i spună, dar trebuia. Simțea din nou febra aceea minunată.

— Totuși, mai e o problemă.

— Care? Dora deschise larg ochii.

— Trebuie să mai scriu o scrisoare.

— De ce? întrebă ea surprinsă.

— Pentru că Brigida e o păpușă călătoare și nu poate primi scrisori de la Elsi, iar Elsi speră ca Brigida să-i povestească cum îi merge în noua ei viață.

— Franz!

— Știu – spuse, reușind s-o privească în ochi – dar ce voiai să fac? Are încredere în mine.

Încredere.

— Dar n-o cunoști deloc, și nici ea pe tine.

— Nu-mi pasă. E o fetiță. E singurul lucru care contează. Acum e răspunderea mea.

— Credeam că lucrezi la cartea ta…

— Cum crezi că m-aș putea gândi să scriu altceva?

Dora și-a încrucișat brațele. Nu erau de mult timp împreună, dar îl cunoștea foarte bine. Problemele lui de sănătate, dar și celelalte nu făceau decât să-i unească și mai mult.

Cunoștea privirea aceea, încăpățânarea, energia atât de vie care părea să-i umple sufletul când punea stăpânire pe el.

— Așa că iar te închizi în birou – zise ea oftând.

— Da.

— Și de unde o să-i mai scrie Brunhilda?

— Brigida.

— E totuna. De unde-i va mai scrie Brigida de data asta?

Franz Kafka păru să se gândească câteva clipe și apoi surâse.

— Ce zici de Paris?

j.

A doua zi dimineață, Elsi apăru mai devreme cu cel puțin două minute. Nu conta, pentru că el ajunsese deja de zece minute și o aștepta nerăbdător, pe aceeași bancă, la umbră, în timp ce trecătorii căutau soarele timid care se juca de-a v-ați ascunselea cu norii ce întunecau cerut, ca un semn de rău augur.

Cu o zi înainte venise serioasă, așteptând. Acum, însă, dimpotrivă, zâmbea!

S-a oprit după ce a traversat parcul și a făcut, iar, unul din gesturile ei firești: l-a privit drept, cu acei ochi neobișnuit de pătrunzători și de vii.

Niște ochi inocenți, limpezi și puri.

— A mai sosit vreo scrisoare?

— Sigur că da.

Privirea i s-a luminat și mai mult.

— De unde e?

— Din Paris.

— Paris! repetă ea, ca o cântare, cu o bucurie fără margini.

— Știi unde e Parisul?

— Sigur, în Franța! Părinții mei au fost acolo! E un turn foarte înalt, de fier!

Se așezase lângă el și aștepta. Franz Kafka scoase din buzunarul jachetei cea de-a doua scrisoare a Brigidei. Nici acum nu lipsea nici cel mai mic detaliu. Timbrul era franțuzesc și fusese dezlipit de pe un plic trimis din Franța. Numele destinatarului era scris cu aceleași litere clare și frumoase: „Domnule poștaș de păpuși, această scrisoare este pentru Elsi”.

Elsi întoarse plicul.

— „Champs-Élysées, Paris” – citi ea.

— Ce norocoasă ești că păpușa ta se gândește atât de mult la tine și-ți scrie! – remarcă Franz Kafka.

— Brigida e o păpușă foarte bună.

— Nu încape nicio îndoială.

Elsi deschise plicul și scoase cele două foi de hârtie. Două. Autorul secret al textului surâse pentru sine. Cert era că acum se simțea în largul lui. Pana îi zburase mult mai ușor pe foaia de hârtie și din cuvinte răzbăteau multe emoții și sentimente.

De data asta o avusese pe Brigida foarte clar în minte.

— Mi-o citiți?

— Bineînțeles.

Nicio întrebare care să-l fi pus în încurcătură, despre viteza uimitoare cu care veneau scrisorile de oriunde la Berlin. Nicio îndoială și niciun semn de întrebare. Cel puțin asta era o parte a farmecului copiilor de care profitau cei mari: credulitatea lor.

Era suficient să fii convingător.

— „Dragă Elsi – se gândise mult cum să înceapă cât mai bine scrisoarea și era sigur că o începuse exact cum trebuia – Știi că cerul la Paris are culoarea ochilor tăi când râzi și că norii sunt ca piersicile din obrajii tăi? Chiar așa. Sunt la Paris! Poți crede? În această a doua parte a călătoriei mele am vrut să mă plimb cu vaporul pe Sena, să vizitez muzeul Luvru, să hoinăresc pe Champs-Élysées și să mă urc în Turnul Eiffel – aici Kafka se opri ca să explice: turnul de fier – și continuă: Sper să nu te plictisesc cu aventurile mele, pentru că vreau să-ți povestesc tot ce am făcut. Vrei?”

— Da, zise Elsi răspunzând întrebării din scrisoare.

Franz Kafka citi mai departe.

Nu mai simțea nici teama și nici neliniștea din ziua de ieri. Tot ce simțea acum era serenitate și emoție. Scrisese acele cuvinte prins în vraja poveștii, trăise intens fiecare sentiment, iar acum, când le citea, arăta aceeași dăruire. Complicitatea era esențială într-o relație ca aceasta.

Elsi și el erau… complici.

Citi și tot citi. În timp ce povestea, își modela vocea ca să creeze mistere. Din ton, făcea ca fiecare nouă experiență să fie fascinantă.

Brigida era o păpușă neobișnuită. Nu numai că-i plăcea cultura, așa cum dovedise vizitând Luvrul, dar îi plăcea să descopere viața animată de noapte a Parisului. Cel mai șic fusese nu altul decât baletul de la Moulin Rouge. Și, judecând după entuziasmul cu care-l descria, se pare că petrecuse foarte bine. În plus, și ziua și orele Brigidei trebuie că se puteau lungi cât voia ea. Să urci în Turnul

Eiffel, să te plimbi prin Bois de Boulogne, să navighezi pe Sena, să treci pe podurile care se înșirau de-a lungul ei, unul după altul, sau să mergi la cumpărături, aproape că nici nu-i luaseră prea mult timp. De asemenea, Brigida a luat cina la Maxim's, a fost la Operă și a dormit în cea mai bună cameră din hotelul George al V-lea. O minunăție!

Din relatarea Brigidei nu lipseau, desigur, nici ultimele noutăți din moda pariziană.

Cu care Dora era, desigur, la curent…

Încheierea era, după părerea lui, la fel de izbutită: „Sper că domnul poștaș care-ți aduce scrisorile mele e o persoană drăguță și bună așa cum sunt toți poștașii de păpuși" – și văzu că Elsi dădea aprobator din cap – „Sper că te porți frumos și că ești cuminte, acum că nu mai sunt cu tine, că mănânci cum trebuie și n-o superi pe…"

— Parc-ar fi mama – oftă fetița.

Franz Kafka își mușcă buza de jos.

Poate întrecuse puțin măsura.

— „Te iubesc mult, prietena ta, Brigida". Kafka hotărî că venise momentul să-și ia la revedere.

Micuța rămăsese tot așa, fericită și mândră, doar cu o umbră de tristețe care, uneori, îi întuneca chipul. Dacă ar fi fost după ea, scrisoarea ar fi putut avea și zece pagini.

Văzu o fetiță care trecea prin dreptul lor împingând un mic landou cu o păpușă înăuntru. O femeie cu înfățișare de guvernantă o supraveghea atent.

— Ce noroc să poți călători, șopti Elsi.

— Și tu vei călători într-o bună zi dacă dorești – zise Franz Kafka.

— Dumneavoastră ați călătorit?

— Puțin – și se gândi la spitalele și la sanatoriile în care fusese internat în ultimul timp din cauza bolii, diagnosticată în urmă cu șase ani: Matliary, Spindlelmühle, Plana, Müritz… Sau la sanatoriile foarte bune despre care i se mai vorbise recent, ca

cel de la Wiener Wald sau Kierling sau clinica Hajek. Puțin da, am călătorit.

— Pentru slujba dumneavoastră de poștaș?

— Nu, înainte de asta.

— Și ce făceați?

Se gândi câteva clipe ce să-i răspundă. Un poștaș de păpuși nu putea lucra la o companie de asigurări, la Institutul de Asigurări pentru Accidente de muncă. Un poștaș de păpuși, care primea scrisorile de la păpușa călătoare care se numea Brigida, trebuia să fi fost, cel puțin…

— Erați mecanic de locomotivă. Nu-i așa? Ochii lui Elsi s-au făcut mari dintr-odată ca două luni pline.

— Conduceam o locomotivă faină cu aburi, da! – spuse el cu mândrie. Când intram și ieșeam dintr-un sat sau dintr-un oraș trăgeam semnalul locomotivei, de fiecare dată.

— Aveați emoții?

— Ei, nu era rău!

— Și de ce nu mai sunteți?

— Fumul. Din cauza fumului uneori tușesc. Și pentru că, cu timpul, ajunsesem să mă plictisesc. Mergeam mereu pe același drum, pe aceleași șine. Viața are multe drumuri, Elsi.

— Brigida călătorește cu trenul, cu vaporul, cu automobilul… nu-i așa?

— Tocmai acesta este spiritul aventurii.

Tăcură. O fetiță de aceeași vârstă cu Elsi, doar cu câteva luni mai mare, veni alergând din dreapta. Nici măcar nu-l observă.

— Vii să ne jucăm?

Elsi puse scrisoarea în buzunarul jachetuței.

— Trebuie să plec, îi spuse prietenului ei, poștașul.

— Desigur.

— Pe mâine.

Pe mâine.

În fața Brigidei se deschidea o lume întreagă.

k.

Noaptea, în pat, știu că avea să treacă ceva timp până să înduplece somnul să vină.

Și de vină nu era scrisoarea la care scrisese toată ziua, ci… sărutul acela.

Își duse mâna la obraz.

De ce sărutul copiilor are atâta farmec?

Elsi i-l dăduse înainte de a fugi să se joace cu prietena ei. Îl sărutase exact ca prima dată, grăbit și afectuos. Un sărut de iubire, dulce, dăruit din toată inima. Un sărut pentru care muncise din greu.

Și cine merită un sărut…

Se dădu jos din pat a nu știu câta oară.

— Nu poți dormi? – auzi vocea Dorei lângă el.

— O, ba da, ba da, iartă-mă.

— Vrei să-ți pregătesc ceva?

— Nu, chiar nu vreau.

— Un ceai?

— Culcă-te liniștită. Dormi!

— N-ai fi tu dacă nu te-ai dărui până la capăt, iubitule – abia auzi vocea adormită a Dorei.

Până la capăt.

Nu i-ar fi stricat deloc un ceai sau un calmant. Când nu putea dormi, neliniștea îi făcea mai rău decât insomnia în sine. „Ah, copiii sunt niște trădători”, se gândi. „Te surprind cu ce au mai bun și mai curat în ei. Pot dărui iubire cu o ușurință care te sperie”! Și, într-o lume care stă să se scufunde, care se mișcă pe marginea prăpastiei egoismului, incertitudinii și cruzimii umane, oricine știa că acesta era un lucru periculos. Un copil poate ucide cu sinceritatea-i, așa cum poate trece cu dezinvoltură prin zidurile groase ale conștiinței.

Deschise ochii și privi întunericul.

Nimeni nu vedea în întuneric mai bine ca el.

Întunericul era un ecran, ca cel de la cinematograf.

Cu câteva luni în urmă îi ceruse prietenului său Max Brod ca, atunci când va muri, să-i distrugă

întreaga operă, tot ce scrisese, toate acele pagini pe care nu le publicase niciodată. Acum își dădea seama că scrisorile Brigidei aveau să scape de flăcări.

Ce nonsens.

Trebuia să-i pese?

Nu le scria el, le scria Brigida.

Cea de-a treia scrisoare venea de la Viena. Poate că nu-i ieșise atât de plină de viață, atât de plină de entuziasm ca cele de la Paris sau Londra. Desigur că Viena era un oraș sever și pragmatic, nobil și plictisitor. Lăsase să-i scape ceva? Ar putea să se scoale și să mai arunce o ultimă privire sau s-o rescrie mâine de dimineață, înainte de întâlnirea din parcul Steglitz. Simpla idee de a înfrunta din nou foaia de hârtie îl făcea să se revolte. Nu, nici vorbă. Avea s-o lase așa cum era. Pe următoarea avea s-o scrie din Veneția, da, minunat, un oraș perfect ca să-ți lași imaginația să zboare. Brigida la San Marco, Brigida cu vaporașul, Brigida în gondolă. Fascinant. Cazarea cea mai bună, la Hotel Danieli. Pe undeva avea și câteva fotografii. Și, apoi, Moscova! Fără îndoială, un mare contrast. Ar urma Spania, Grecia, Ungaria. Doar Vechiul Continent? Nu, de ce să se limiteze? Brigida avea să traverseze marea. Misterele Africii, exotismul asiatic, America cea fascinantă de la Nord la Sud.

De ce era atât de surescitat? Înnebunea, oare? Da, era nebun de legat! Dacă cineva avea să afle de povestea lui cu Elsi, nu era nevoie să moară de tuberculoză. L-ar fi închis direct într-o casă de nebuni.

Iarăși se răsuci în pat.

Un geamăt al Dorei.

— Mă duc să-ți fac un ceai de tei – zise ea îmbufnată.

— Nu, iartă-mă, îmi pare rău…

Iubita lui pornise ca o somnambulă spre bucătărie, părând că umblă dormind.

A TREIA ILUZIE: LUNGUL DRUM AL PĂPUȘII CĂLĂTOARE

I.

Două săptămâni.

Paisprezece scrisori.

Brigida străbătea lumea cu o viteză amețitoare și aventurile ei erau tot mai insolite, tot mai frumoase, tot mai demne, mai degrabă de odiseea fascinantă a unei păpuși și de fantezia unui scriitor, decât de realitate… de care erau atât de departe. Și extraordinarul situației… Fascinant la Franz Kafka era felul în care Elsi îl asculta povestindu-i aceste experiențe. Era emoționată, absorbită și devenea una cu păpușa ei, mereu mai complice cu draga sa Brigida, cea în stare de asemenea fapte nemaivăzute.

Brigida traversase marele deșert al Saharei într-o caravană de cămile, explorase India, mersese de-a lungul Marelui Zid Chinezesc, înotase în Marea Moartă, urcase pe culmile Himalayei, zburase în balon… Brigida fusese la Pekin, la Tokyo, la New York, la Bogota, în Mexic, la Havana, în Hong Kong.

Brigida era faimoasă. Sărea de pe un continent pe altul într-o clipită. Aici nu mai conta nicio logică. În mâinile și în imaginația lui, păpușa făcuse ca lumea să fie o batistuță. Nici Jules Verne n-ar fi conceput o Brigida mai fantastică și nici lumea nu i-ar fi rezistat în mai puțin de 80 de zile.

Două săptămâni.

Paisprezece scrisori.

Franz Kafka era impresionat.

Trebuise să cumpere timbre folosite de la un magazin de filatelie, și să viziteze un anticar, ca să ducă la bun sfârșit lunga călătorie a Brigidei. Lucrurile ori se făceau cum trebuie, ori nu se mai făceau. Dora era pe jumătate încântată și pe jumătate furioasă. De când Elsi intrase în viața lui,

Franz nu făcuse altceva decât să scrie acele scrisori, cu o voință și o dăruire pe care ar fi vrut să le aibă când își scria povestirile și romanele. Dora era necăjită că acea corespondență… cu un singur corespondent îl absorbea cu totul, într-un mod catarctic…

Pe de altă parte, îl admira pentru că-și punea tot sufletul în acea aventură pe care o crease cu atâta încăpățânare. Și Dora îi prețuia tocmai această dăruire totală.

Noaptea, când îl îmbrățișa în pat, îi murmura la ureche:

— Numai ție ți se putea întâmpla așa ceva, dragule. Te iubesc.

Să salvezi o fetiță nu era ca și cum ai salva întreaga lume?

Prima durere era, de obicei, dură și amară. Prima ciocnire cu realitatea, trezirea. Elsi n-ar fi uitat niciodată pierderea păpușii. Acum, în schimb, țâșnea în ea acea mândrie…

Neobosit.

Sau nu?

Pentru că, pe neașteptate, în acea dimineață…

Franz Kafka își privi din nou ceasul, dar și pe cel din turn. Nicio greșeală. Trecuseră 10 minute de când Elsi ar fi trebuit să apară alergând, ca de obicei, din capătul parcului, pe partea stângă.

Zece minute. Nu întârziase niciodată atât de mult. Însemna, oare, că interesul i se stinsese, așa, dintr-odată? Sau poate era bolnavă? Ce ar fi făcut Brigida într-o asemenea situație? Ar fi continuat să scrie, zi după zi, pentru când fetița avea să se însănătoșească?

Două săptămâni, 14 scrisori și acele 10 minute fuseseră de ajuns ca Franz Kafka să se confrunte cu o certitudine pe care n-o cunoscuse până în acea clipă.

Până când avea să fie poștaș pentru păpuși?

Până când avea să scrie Brigida cea mult călătoare?

11 minute, 12…

Franz Kafka își plecă capul. Se simți mai trist și mai disperat decât se simțise Elsi în dimineața în care își pierduse păpușa pentru totdeauna. Își reaminti, pas cu pas, scena petrecută în urmă cu 24 de ore, fără să găsească ceva care să-l facă să creadă că fetița s-ar fi săturat. Se bucurase mult aflând că Brigida călătorise pe Nil și că se aventurase, cu curaj și îndrăzneală, prin pasajele secrete ale piramidelor. Așa cum scrisese el. Scriind, îi venise și lui o dorință uriașă de a vizita Egiptul.

15 minute.

Se resemnă în fața inevitabilului. Dacă era vorba de o răceală, sărăcuța trebuie că suferea la fel de mult ca el, mai ales că nu-l putea anunța. Dar dacă, dimpotrivă, micuța obosise, îi dispăruse interesul? Cel puțin el își îndeplinise misiunea, împiedicând o rană cumplită să pună stăpânire pe viața lui Elsi după pierderea Brigidei. Făcuse destul, fiindu-i fidel două săptămâni întregi.

— Ai putea să scrii din nou ceva folositor, își spuse.

Scrisorile Brigidei, nu erau, oare, folositoare?

Poate erau mai prețioase decât oricare din acele povestiri pe care nu le-ar publica niciodată și care erau condamnate să ardă și să fie uitate când Max Brod avea să-i îndeplinească dorința, după moarte.

Se simțea trist.

Decepționat.

20 de minute.

De ce mai aștepta? Nimeni altul… decât el, Franz Kafka, un adult, așteptând o fetiță de câțiva anișori…

Dădu să se ridice.

Și atunci o văzu, ca întotdeauna, alergând, din capătul parcului, mai repede și mai roșie la față decât de obicei. Alerga de parcă atunci făcea cel mai important lucru din viața ei de copil.

Nu uitase.

Elsi era acolo.

Franz Kafka zâmbi ușurat.

— O, îmi pare rău, sincer, domnule poștaș! – fetița aproape că i s-a aruncat în brațe când ajunse lângă el. Mama nu se simte bine și a trebuit să… O, ce bine că mai sunteți aici, că n-ați plecat! Cum îi mai străluceau ochii! De unde vine scrisoarea de azi?

m.

Harta lumii, dintr-odată, îi părea foarte mică.

O cercetă pe îndelete. Țări, orașe, minunății. Visarea nu se mai sfârșea. În lumea păpușilor nu existau granițe, nici rase și nici probleme cu limbile străine. În lumea păpușilor Brigida era regina, grație libertății sale și dorinței vii a stăpânei sale, mereu dispusă să și-o imagineze fericită.

Brigida era prelungirea lui Elsi.

Dora îl îmbrățișă pe la spate și-l sărută pe creștet, prin părul încâlcit. Franz Kafka îi simți mângâierea și vocea șoptindu-i lângă ureche.

— Mâine vin și eu cu tine în parc. Vreau s-o cunosc.

— Nu, prefer să nu vii.

— O vrei numai pentru tine?

— Nu e asta.

— Sigur are doar câțiva ani?

O prinse de încheieturile mâinilor și o întoarse spre el. Se răsuci de la masă și o așeză pe genunchi. Dora era frumoasă. Câteodată o compara cu cele două foste logodnice, Felice Bauer și Julie Wohryzek și cu tânăra de 18 ani cu care a avut un scurt *romance* în sanatoriul de la Hartungen unde se trata de ftizie. Sau o mai compara și cu Milena Jesenska, dulcea sa Milena, cea mai bună confidentă. Sau, poate n-o putea compara cu niciuna pentru că Dora, ultima lui iubită, era acum, aici, cu el, în timp ce celelalte existau doar în amintirile lui.

O profesoară de ebraică, care-i era dedicată trup și suflet, însoțindu-l în partea cea mai grea a declinului lui spre moarte.

— Când o să mai crească, o să zdrobească multe inimi – prezise el.

— Uite că a și zdrobit una – Dora îi trecu o mână prin păr.

— Sunt poștașul ei, nu uita.

Și atunci ea i-a pus întrebarea de care îi era cel mai frică. Dar pe care trebuia să i-o pună.

— Până când?

Franz Kafka rămase pe gânduri. Întârzierea lui Elsi din acea dimineață îl făcuse să înțeleagă anumite lucruri. Avusese timp să mediteze. Elsi nu va obosi niciodată. Brigida era păpușa ei și fiecare scrisoare era un joc minunat care-i dădea posibilitatea de a fi lângă ea, de a fi unite și de a trăi zilele fericite ale păpușii. Nu Elsi avea să pună capăt jocului, ci moartea lui.

N-o mai putea lungi.

Iarna putea fi grea.

— Nu-ți poți petrece viața așa – continuă Dora, răspunzând tăcerii lui.

— Da, știu.

— Atunci?

— Mă simt bine, știi? Se întâmplă ceva de-a dreptul ciudat.

— Mereu e minunat să faci pe cineva fericit.

— Simt că e mai mult decât s-o văd mulțumită. Eu singur m-am vârât în toată povestea asta, ca ziua aceea să nu fie atât de tristă. Pe urmă povestea s-a tot complicat.

— O vezi în ea pe fiica pe care n-o ai.

— Nu, nu e vorba de asta.

— Ți-ai luat un angajament și vrei să-l duci până la capăt.

— Cât timp îi trebuie unei fetițe să crească? surâse el.

— Nu știu. Zâmbi și Dora. Cred că eu eram așa la câteva zile după ce m-am născut.

— Știi ce m-a întrebat în dimineața asta?

— Nu.

— M-a întrebat unde erau celelalte scrisori pe care se presupune că trebuia să le împart.

— Și ce i-ai zis?

— Că e o perioadă în care am mai puțin de lucru și că singura scrisoare pe care o primeam dimineața era doar cea pentru ea și că mai primeam alta, după-amiază, pentru o altă fetiță pe care o chema Renata – și oftă cu putere. Dar nu asta e problema, ci faptul că a început să pună întrebări la care nu prea mai poți răspunde. Într-o bună zi o să vrea să știe de unde are Brigida bani ca să călătorească.

— Și ce o să-i spui?

— Că a descoperit aur?

— De ce n-o măriți?

Franz Kafka o privi în tăcere.

Și ei discutaseră despre căsătorie. Trăind împreună, dădeau apă la moară zvonurilor și comentariilor răutăcioase, printre vecini și prin cartier. Dar tatăl Dorei n-ar fi acceptat niciodată ca fiica lui să se condamne, trăind alături de un scriitor care se pensionase prea devreme. Se pensionase de un an deja, din cauza bolii pe care o descoperise pentru prima dată în noaptea de 12 spre 13 august 1917, cu aproape șase ani în urmă, când avusese primul atac de hemoptizie, simptomul unei tuberculoze pulmonare.

— Dar păpușile se căsătoresc? întrebă el.

— Brigida poate orice, dacă vrei tu.

Putea fi o ieșire. O fereastră deschisă.

Era scriitor, așa că avea să găsească un sfârșit poveștii păpușii călătoare.

O îmbrățișă pe Dora și-și puse capul pe pieptul ei. Rămase așezat cu ea pe genunchi, mult timp, tăcut, învăluit în iubirea ei.

n.

Vocea-i curgea lin ca un murmur, străbătând ușor aerul din jurul lui. Un pârâu ce șerpuia printre meandrele atenției lui Elsi, întinsă lângă el. Oricine i-ar fi văzut, ar fi crezut că el îi spunea o poveste frumoasă. Și nu era o poveste. Era scrisoarea, intimă și emoționantă, a unei păpuși extraordinare, scrisă dintr-un loc îndepărtat, chiar din inima Africii.

Pentru că Brigida era în safari în Tanzania.

— „… Așa că, în ceea ce mă privește, n-aș putea omorî vreun leu sau vreun elefant. Aș fi absolut incapabilă s-o fac. De ce să distrugi o viață? Sunt atât de frumoase aceste animale sălbatice, Elsi. Atât de frumoase și nobile în libertatea lor. Natura e atât de darnică cu copiii ei. Uneori îmi dau seama că lumea este locul cel mai frumos din câte există și înțeleg cât de norocoși suntem că trăim în ea. Trebuie să avem grijă de ea și s-o protejăm ca s-o lăsăm mai departe urmașilor noștri, așa cum am primit-o și noi de la cei de dinaintea noastră. Nu suntem decât niște oaspeți trecători cărora le e dat să se bucure de măreția ei necuprinsă."

Făcu o pauză ca să-și dreagă vocea și asta l-a făcut să tușească. Întoarse capul în partea cealaltă și avu multă grijă s-o ferească pe Elsi. Plouase și umezeala plutea în aer, impregnând totul și umplându-i plămânii. De aceea, într-o mână ținea scrisoarea și batista în cealaltă.

Norii erau negri și se înghesuiau unii într-alții.

Avea să plouă din nou.

Dar în Tanzania strălucea soarele.

— „Nu știu dacă ți-ai dat seama, Elsi, dar cu asta sunt deja 17 scrisorile pe care ți le-am trimis din toate locurile pe unde am fost. Când privesc în urmă, îmi dau seama că totul a fost un vis, nu crezi? Mi te imaginez cu prietenul tău, poștașul, așezată pe o bancă, în parcul Steglitz, lăsându-ți imaginația să zboare ca să mă însoțești în

aventurile mele, pe urmele viselor mele. Iar visele sunt temelia vieții. Fără vise nu suntem nimic mai mult decât niște trupuri pierdute ce rătăcesc în viața măruntă și banală de fiecare zi. Să nu uiți niciodată că eu sunt liberă pentru că tu ai fost liberă și mi-ai dăruit fericirea asta. Într-o bună zi, când voi înceta să-ți mai scriu…”

— De ce să nu-mi mai scrie? – înlemni Elsi.

— Nu știu, lasă-mă să citesc mai departe.

— E tristă – murmură ea cu chipul devenit brusc serios.

— Eu n-aș zice că-i tristă.

— Totuși este, stărui fetița.

— Cum de-ți dai seama?

— Vorbește de alte lucruri.

Era o scrisoare bună. Dintre cele mai frumoase pe care le scrisese.

Și urma planul pe care-l concepuse ca să pună capăt corespondenței cu Brigida.

Și totuși… Dar mai știi? Poate că da.

Lăsase să iasă deja parfumul despărțirii.

Și ea îl simțise.

— Nu întotdeauna cineva simte nevoia să râdă sau să cânte. Uneori se oprește, pur și simplu, și se simte împăcat. Nu ți-a spus la început că e-n mijlocul savanei africane, înconjurată de o imensă întindere sălbatică și minunată? E ca și cum ai auzi-o suspinând, nu ți se pare? Eu cred că e o scrisoare foarte frumoasă.

— Este, dar sună altfel.

— Cred că Brigida crește – reveni el cu tact. Și tu de asemenea, dacă îți poți da seama că e diferită.

— Și ce se întâmplă când fetițele și păpușile cresc?

— „Uită că într-o zi au fost fetițe sau păpuși” – se gândi el.

Dar n-o spuse.

— Partea frumoasă, atunci când crești, este că, în fiecare zi, se întâmplă lucruri noi și viața e un

mare dar – și scutură foile de hârtie – Ți-o spune Brigida.

— Niciodată nu mi-aș fi imaginat că Brigida se va face mare – îi răspunse ea cu solemnitate.

— Dar tu?

— Mama spune că eu sunt mare – și își ridică mândră bărbia.

— Atunci trebuie să fii recunoscătoare că păpușa ta îți vorbește din inimă.

Elsi se tolăni din nou lângă el. Îi luă brațul cu ambele mâini și-și lăsă capul pe el. Privi foaia plină de cuvinte îngrijite și litere înlănțuite cu tandrețe, invitându-l să continue.

— „Într-o zi, când voi înceta să-ți scriu – continuă Franz Kafka – amândouă vom ști că una fără cealaltă n-am fi ajuns niciodată atât de departe. Vom trăi fiecare în amintirea celeilalte și asta este veșnicia, Elsi, pentru că timpul nu există dincolo de dragoste. Știu că ai plâns când am plecat. Dar eu aș vrea să râzi și să cânți și să te gândești mereu că viitorul nu-i o problemă de rezolvat, ci un mister de descoperit. Sunt locuri în lume care schimbă oamenii și Africa este unul dintre ele. Sper, oamenii să n-ajungă niciodată să schimbe aceste locuri. Din adâncul inimii, în noaptea asta înstelată, mă gândesc mult la tine și te invidiez pentru lucrurile care te așteaptă…”

Cu coada ochiului văzu cum Elsi zâmbea.

„E bine!” strigă sufletul lui.

Rămăseseră doar câteva rânduri așa că citi mai departe înainte ca primele picături de ploaie să mânjească superba scrisoare pe care i-o trimisese Brigida din Tanzania.

o.

În dimineața aceea cel care ajunse mai târziu fu el.

Întârziase aproape 15 minute.

Ziua de ieri fusese complicată. Se simțise rău, nu se putuse concentra, trebuise să iasă, pe

neașteptate, cu Dora… Și, peste asta, încă o noapte cu câteva ore bune de nesomn. Nimic bun pentru starea lui de sănătate. Tocmai terminase scrisoarea… la fel de vie ca întotdeauna, dar mai scurtă decât celelalte. Mustea de o bucurie pe care nu și-o ascundea. O dreaptă recompensă!

Elsi îl aștepta în picioare. A rămas liniștită când l-a văzut venind și nu s-a așezat decât o dată cu el. Scuzele lui au fost banale. Fetița nu-l întreba niciodată nimic despre el. Ce importanță ar mai fi avut? Cei mici își imaginează că existența celorlalți seamănă cu a lor. Pentru ea, tot ce conta erau scrisorile. Văzuse plicul care ieșea din buzunarul jachetei poștașului său și asta era de ajuns. Era o dimineață foarte veselă, fără nori și căldura era apăsătoare. În haina ei albastră cu dantelă albă părea o delicioasă femeie în miniatură.

Ca de obicei, Elsi primi emoționată scrisoarea și se uită ce scrie pe spatele plicului.

— E tot în Tanzania – observă ea cu mirare.

— Da, e ciudat, încuviință el.

— Niciodată n-a rămas două zile în același loc.

Elsi deschise plicul, scoase singura foaie de hârtie și i-o dădu, urmând ritualul din fiecare zi. Franz Kafka începu să citească, încercând să nu piardă niciuna din reacțiile micuței sale prietene.

— „Draga mea Elsi, azi sunt foarte fericită, radioasă, ca și cum trupul meu e o sărbătoare și în cap îmi cântă o trupă de muzicanți. Mi-ar fi plăcut să-mi auzi scrisoarea, cu toate sunetele ei, ca să-mi auzi vocea și bătăile inimii și să dansezi cu mine. Am atâtea să-ți povestesc și sunt atât de copleșită de tot ce simt, că nici nu știu de unde să încep.”

— Ieri era tristă – își aminti micuța.

— „Și știi de ce sunt așa? – continuă el. Păi, pentru că m-am îndrăgostit! O, da, Elsi! Îți vine să crezi? M-am îndrăgostit! – și îi aruncă o privire pe furiș cât să vadă cum își ridica sprâncenele la aflarea acelei vești. Nu se opri, însă, din lectura

acelor rânduri pline de o bucurie fără margini. – Totul s-a petrecut atât de repede, atât de frumos, ca-n povești, că nici eu nu știu cum să explic această schimbare. Ieri mă gândeam la viața mea, senină și împăcată cu trecerea timpului, iar azi se pare că din Brigida care fusesem până ieri nu mi-a mai rămas decât o amintire aproape pierdută. Dar nu schimbarea în sine e importantă, ci descoperirea iubirii, pentru că, fără tine, îmi dădeam seama că o parte din sufletul meu era goală. Tu mi-ai dăruit toată iubirea de care am avut parte în viață, singura pe care am cunoscut-o și n-am știut ce mult îmi lipseai, ce dor mi-era de tine, până azi, când a apărut el. De aceea mă simt împlinită din nou."

Franz Kafka se opri puțin din citit.

Elsi zâmbea și surâsul ei semăna cu misteriosul surâs al Monalisei.

— Ce surpriză, nu crezi? – o încercă el.

— Acum da, Brigida e într-adevăr o femeie – zise copila.

— Te bucuri?

— Desigur, l-au străpuns ochii ei ca două nestemate negre. – Eu am învățat-o să fie fericită.

El își ascunse zâmbetul. S-a oprit și n-a mai mângâiat-o. Dacă ar fi avut o fetiță i-ar fi plăcut să fie ca Elsi. Poveștile cu zâne, pe care le scrisese demult, ar fi avut acum o mai mare însemnătate.

— Spune cine e el? – întrebă Elsi.

— O, da, acum vine și partea asta – și se concentră pe scrisoare: „Sunt tot în Tanzania, în craterul vulcanului Ngorongoro care este și cea mai fantastică rezervație de animale sălbatice din câte există. Știi, Gustav e explorator. Omul cel mai fascinant, fără îndoială, pe care l-am cunoscut vreodată. A călătorit prin toată Africa, pe cursurile râurilor, a escaladat munți și a ajuns pe cele mai semețe vârfuri, a explorat ținuturi necălcate de picior de om și a lăsat ceva în urma lui pe oriunde a trecut. Localnicii îl iubesc și-l respectă. Te întrebi, poate, cum l-am cunoscut? Cred că a fost

ca în romane: mergeam cu oamenii care-mi duceau bagajele pe o cărare când, un elefant bătrân, care sigur se ducea la cimitirul elefanților ca să moară, ne-a tăiat calea. Ceilalți s-au speriat atât de tare că au luat-o la fugă iar eu, singură și moartă de frică, credeam că-mi sosise ceasul din urmă. Și atunci a apărut el, pe un cal. Nu numai că m-a suit pe spinarea calului, din mers, fantastic de ușor, dar a și gonit elefantul. E înalt și frumos, Elsi. Ochii lui sunt limpezi cum e cerul Africii și sufletul lui e atât de nobil ca sufletul stelelor care ne luminează noaptea. Am vorbit ore întregi până când, deodată am tăcut, ne-am privit în ochi și…”

— Ce? stărui fetița.

— Nu spune.

— A, nu?

— Uite, când cineva nu-și termină fraza, se gândește că celălalt a înțeles și că nu mai e nevoie să-i spună în cuvinte.

— S-au sărutat? Fețișoara lui Elsi radia.

— Așa se pare.

— Acum chiar că e fericită cum nu se mai poate – încuviință ea.

— Ești o romantică.

A ridicat din umeri.

Scrisoarea continua cu povestirea frenetică a Brigidei care descoperise iubirea, dar acum nu se mai grăbea s-o citească. Elsi gusta deliciul acelei bucurii imense.

Păpușa ei se îndrăgostise.

Cine ar fi putut spune că viața nu era perfectă?

p.

Elsi plecase de câteva minute.

Franz Kafka rămase în parc, degustând senzația aceea atât de ciudată. Pe de o parte era fericirea că-și făcuse bine treaba, iar pe de alta era plăcerea că misiunea lui era bine înțeleasă. Era un alchimist al cuvintelor și al emoțiilor, un mag al firii umane în stare să facă din acea corespondență atât de

neobișnuită ceva atât de familiar și de firesc. Și asta îl făcea să se simtă foarte optimist. Străbătuse un drum lung, de aproape trei săptămâni, scrisoare după scrisoare, ca să vindece o rană și să permită ca viața să rămână armonioasă. Ba chiar mai mult: să permită ca viața să curgă ca râurile africane pe care le brăzdase Gustav, exploratorul.

Exact ce trebuia!

Se pregătea să se ridice, cu mintea adâncită deja în următoarea scrisoare a Brigidei, când ea apăru pe neașteptate.

Era o femeie atrăgătoare, elegantă, dar cu discreție. Se îmbrăca cu simplitatea pe care i-o dădea înțelepciunea-i oglindită în gesturi și pe chipul liniștit. Purta părul strâns la ceafă și o pălăriuță despre care ai fi spus că era mai mult o podoabă. Avea mâini frumoase, așa cum le vedea ieșind din dantela mânecilor. Rochia i se mula pe silueta generoasă a unei femei de treizeci de ani, aflată la apogeul feminității sale.

Semăna atât de mult cu Elsi…

— Domnule…

Franz Kafka se ridică în picioare. Surprins, nu știu ce să spună sau ce să facă și o lăsă pe ea să vorbească.

— Dumneavoastră nu mă cunoașteți – zise femeia. Sunt mama lui Elsi.

— Desigur, surâse el înclinând capul. E o plăcere.

— Dumneavoastră sunteți poștașul de păpuși?

— Mă tem că da – și surâsul complice i se lărgi.

— V-ar deranja să vorbim câteva minute?

— Nu, desigur că nu mă deranjează. Știți…

Femeia își ridică mâna dreaptă ca și cum ar fi vrut să-l liniștească.

— Nu vă faceți griji, vă rog. Am citit scrisorile.

Franz Kafka își plecă ochii simțind… o umbră de rușine. Nu trebuia să facă prea mult. Era de ajuns o explicație.

— În ziua aceea, când Elsi și-a pierdut păpușa și am întâlnit-o plângând nemângâiată… Nu mi-a venit în minte un alt mod de a o consola decât să-i povestesc despre călătorie și despre acea primă scrisoare de la Brigida. După aceea totul s-a complicat.

— Îmi cunosc fiica – susținu ea. E convingătoare.

— Teribil de convingătoare. E o fire puternică.

— Mă numesc Bertha – îi întinse mâna și el i-o strânse.

— Iar eu mă numesc Kafka, Franz Kafka.

S-au așezat pe bancă. Se lăsă o liniște ce urma firesc calmului de dinainte. Iată că-i fu dat s-o cunoască și pe mama lui Elsi.

— Nu ne-a spus nimic atunci și nici în zilele următoare, după ce și-a pierdut păpușa, dar, din când în când, auzind-o că păpușa era în locuri de care era imposibil să fi auzit… Oricum, cert este că nu bănuiam nimic. Cum să ne fi imaginat ceva atât de… fantastic? Fiica mea este minunat de inocentă.

— Atunci, cum de v-ați dat seama?

— Aseară ne spunea că Brigida era tristă și mi s-a părut îngrijorată. Am întrebat-o de ce și mi-a vorbit de Tanzania, despre care îi scria în scrisoare… Am rămas uluită. Am rugat-o să-mi arate scrisoarea și, deși la început s-a codit, până la urmă m-a lăsat s-o citesc. Imaginați-vă stupefacția mea. Și așa mi-am dat seama că mai era și altceva. Că, dincolo de scrisoare și de comentariile ei, mai era și altceva. Și, încet-încet mi-a spus adevărul, adică adevărul dumneavoastră: că Brigida plecase într-o călătorie și că-i trimitea scrisori prin poștașul de păpuși.

— Îmi închipui că ați crezut că numai un nebun era în stare de așa ceva.

— Nu. Când fiica mea a adormit, am făcut ce ar fi făcut orice mamă înțeleaptă. Am căutat scrisorile și le-am citit. După o experiență atât de minunată,

nu-mi rămânea nimic altceva de făcut decât s-o urmăresc în dimineața asta și să aștept să se despartă de dumneavoastră.

— Intenția mea era să…

— Știu – l-a întrerupt. Scrisorile dumneavoastră sunt prețioase, domnule.

— Mulțumesc.

— Cu ce vă ocupați? Cine sunteți dumneavoastră?

— Eu? Sunt poștașul de păpuși – spuse el netulburat.

Poate că poștaș de păpuși era ceva mult mai interesant decât angajatul unei companii de asigurări, un bolnav sau un scriitor.

— Nu râdeți de mine, vă rog!

— Nu râd deloc – spuse el cu toată sinceritatea. Cred că e lucrul cel mai bun pe care l-am făcut în toți anii aceștia, mulți, și cel mai important. N-am mai scris până acum ceva care să aibă atât de mult sens.

— Sunteți scriitor?

Răspunsul lui întârzie.

— Da.

— Dar sunt aproape trei săptămâni de când durează această corespondență neobișnuită. E ceva, fără nicio îndoială, nemaipomenit!

— Brigida e o păpușă foarte energică.

— Și cum se va termina povestea asta?

— Încă nu sunt sigur, dar, deocamdată, am un plan.

— N-o veți putea păcăli la nesfârșit și nici nu veți putea face ca povestea să mai dureze mult.

— Știu.

Mama lui Elsi îl privi cu atenție, îi studie chipul, tenul palid, trupul care-i ajunsese o umbră. Îi înțelese tragedia și lumea secretă, intimă. Părea o femeie perspicace.

— Aveți copii, domnule Kafka?

— Nu.

— O, dar scrisorile dumneavoastră au o tandrețe încântătoare.

— Nu scrisorile – spuse el. Brigida este tandră și încântătoare și, desigur, Elsi. Aveți o fiică extraordinară.

— Mulțumesc.

— Astăzi păpușa noastră călătoare s-a îndrăgostit – o anunță el.

Bertha primi vestea cu bucurie, ca pe un cadou.

— Un final fericit?

— Da – zise Franz Kafka, chiar dacă, cum știți, dacă vă mai amintiți din copilărie, păpușile sunt, de obicei, nestatornice.

AL PATRULEA SURÂS: DARUL

q.

Franz Kafka își privi manuscrisele.

Edificiul la care lucra când a întâlnit-o pe Elsi și care acum stagna: *Procesul, Castelul, America…* Opera nepublicată, moștenirea lui. Atât de efemeră cum îi era și viața.

De ce nu și-o distrugea încă pe toată?

Ce mai aștepta?

De ce s-o lase în mâinile lui Max Brod când ar putea chiar el s-o condamne, s-o pună pe foc, cum mai făcuse deja în 1899, când avea 16 ani, cu primele-i scrieri?

Își trecu mâna peste foi. Mângâie teancurile de hârtii umplute cu cuvinte scrise corect, cu scrisu-i mărunt și îngrijit. Acolo era el. Trup și suflet. Inima dezgolită a oricărui scriitor. Și, totuși, brusc, singurul lucru care avusese vreo noimă în ultimele săptămâni erau scrisorile Brigidei pentru Elsi. Acele povestiri care nu vor vedea niciodată lumina tiparului, pe care nu le va citi nimeni, niciodată. Nu aveau alt sens decât acela de a mărturisi despre trecerea lui prin viață și prin lume.

Fără el, când Max Brod avea să le ardă, aveau să devină cenușă și să treacă în uitarea eternă.

Fără el.

Moartea era amară.

Atât de aspră și de dură…

Se întoarse și o privi pe Dora dormind liniștită lângă el. Nu erau vremuri bune. Moștenirea Marelui Război se făcuse simțită bine în Germania. Cei cinci ani scurși de la sfârșitul confruntării ce umilise Europa fuseseră plini de neliniști, iar viitorul nu venea cu mari speranțe.

Doar copiii, băieții și fetițele ca Elsi, crescuseră liberi și fericiți, sănătoși și puternici.

Cu păpuși călătoare care le povesteau despre lumi ce așteptau să fie descoperite și despre iubiri

ce așteptau să fie trăite.

Ridică mâna dreaptă și o mângâie pe Dora pe obraz. Îi veni s-o sărute, dar nu voia să-i strice somnul. Chipul ei părea o mască albă în întuneric. Linia orizontală a buzelor ușor întunecate, liniile sprâncenelor și pleoapelor, năsucul aproape invizibil. Dacă n-ar fi fost ea n-ar fi știut ce să facă cu acele zile, săptămâni și luni atât de grele.

Se simțea norocos și privilegiat să-i asculte respirația, să-i simtă pieptul cum urcă și coboară ritmic sau doar să stea în preajma ei. Dora era ca Elsi. Dulcea sa profesoară de ebraică deborda de viața care-i lipsea lui.

Viață care, puțin câte puțin, i se scurgea printre degete.

Franz Kafka rămase cu chipul Dorei în minte și închise ochii.

Era cel mai bun medicament.

Scrisese și ultima scrisoare. În ultimele două pregătise marele final, momentul magic. În dimineața aceea Brigida avea să-i spună adio lui Elsi.

Sfârșitul poveștii.

Așa era cel mai bine pentru ea. Dar el?

r.

— Asta e foarte lungă – zise Elsi. Trei pagini.

— Așa e. Se pare că Brigida are multe să-ți povestească.

— Bine – oftă ea. Mie-mi place Gustav.

— Și mie – zise concesiv… poștașul.

Îi dădu fetei trei pagini pline. Se obișnuise ca el să-i citească destăinuirile păpușii. Să fie complicele perfect. Elsi se prinse de brațul lui și-și puse capul pe el, așa cum făcuse din prima zi.

Franz Kafka îi simți mirosul curat, acel parfum de primăvară perpetuă. Știa scrisoarea pe dinafară de vreme ce o scrisese și o rescrisese de vreo 12 ori. Prima și ultima scrisoare au fost cele mai grele. Făcu eforturi ca vocea să nu-l trădeze.

— Ești bine? – vru el să știe.

— Da – răspunse fata.

— „Draga mea Elsi – citi el – a sosit și marea clipă, ziua cea mare, și sper să înțelegi cât de important este pentru mine ce vreau să fac. Nu-mi doresc nimic mai mult decât să împart cu tine toată fericirea asta care mă năpădește. Și cel mai puțin doresc să te rănesc. Știu că în aceste ultime trei săptămâni noi două am fost mai unite și mai apropiate ca niciodată. Nu crezi?”

Așteptă ca mica lui prietenă să-i răspundă la întrebare.

Ea dădu din cap în semn că era de acord.

— „Prin urmare, dacă fericirea mea este și fericirea ta și fericirea ta este și a mea, aș dori să cânți, să râzi și să te bucuri odată cu mine când îți voi spune că m-am căsătorit.”

Făcu o pauză, dar Elsi rămase nemișcată.

— „Gustav și cu mine suntem soț și soție. Nunta a fost superbă, în plină savană, cu toți membrii tribului masai care ne-au fost martori, cu elefanți, girafe, antilope gnu, gazele, zebre și alte animale care au venit atât de aproape de noi, încât păreau din alaiul nostru de nuntă. După tine, Gustav este persoana cea mai extraordinară pe care o cunosc. Știu că după ce mi-am petrecut jumătate din viață alături de tine, cealaltă jumătate i-o voi dărui lui. Și tu, într-o zi, îți vei dărui inima unui tânăr cu care vei dori să-ți petreci restul vieții. Eu și Gustav am dori să avem, cât mai curând, fii și fiice la fel de minunați cum ești tu. Știu că te voi face fericită spunându-ți că pe prima mea fiică o voi numi Elsi, în onoarea ta. N-aș fi reușit dacă n-ar fi fost dragostea ta. N-aș fi fost liberă și fericită dacă tu nu m-ai fi făcut liberă și fericită. Te port în inimă și te voi purta mereu.”

Simți nevoia să se oprească după o tiradă atât de lungă. Auzi oftatul micuței. Nu știa dacă avea să izbucnească în plâns sau nu, dacă-i va arăta că e

tristă sau nu. De câteva zile o pregătea pentru final, dar cu toate acestea…

Franz Kafka avu o ultimă tresărire.

— Ce crezi? – vru el să știe.

— Sunt foarte mulțumită.

Închise ochii. Atacul de panică încetă.

— Adevărat?

— Acum e pe deplin fericită – suspină ea.

— Nu-ți pasă că…?

— Nu – îl asigură ea cu o energie… dulce. – Asta e scrisoarea cea mai frumoasă dintre toate, nu-i așa?

— Da, e deosebită.

— Cred că dumneavoastră știți multe despre asta. Nu-i așa că e scrisoarea cea mai minunată pe care ați citit-o vreodată?

— Poți fi sigură de asta – zise el din toată inima.

— Brigida era singură, dar acum nu mai este. Știu că Gustav are s-o facă foarte fericită și că o s-o facă să se simtă binecuvântată. Cum vorbește despre el, ce simte pentru el, cum vrea să fie alături de el…

Vorbea ca o persoană matură, echilibrată, concentrată și cu atâta eleganță, de parcă nu se afla în parc, cu el, ci ar fi luat ceaiul cu o prietenă într-una din cafenelele din centru, din Postdamer Platz. Mama ei, Bertha, făcuse, era limpede, o treabă bună.

De s-ar termina mai repede cu inflația și cu toată agitația socială, politică și economică. De n-ar mai fi războaie în Europa cea chinuită. De ar fi viitorul doar al lui Elsi și al tuturor fetițelor ca Elsi care creșteau pline de speranță.

— Ce-ați pățit? – întrebă copila.

— Nimic, iartă-mă.

— De ce vă ștergeți la ochi?

— Mi-a intrat un fir de praf și mă deranjează.

— Vă doare?

— Un pic. M-am frecat la un ochi și l-am iritat pe celălalt.

— Da, sunt roșii și umezi.

— Da.

— O să puteți citi mai departe?

— Desigur.

— Atunci citiți – și se așează mai bine lângă el, strângându-i brațul cât putu de tare.

Franz Kafka clipi ca să vadă mai bine și căută locul unde se oprise.

s.

Se simțea golit de toate.

Mintea îi era goală și avea o gaură în loc de creier. Senzațiile i se loveau de pereți de parcă ar fi fost mingi de cauciuc. Se simțea golit de suflet ca și cum ar fi fost o viță uscată și răsucită căreia nu-i mai rămăsese nicio boabă de strugure și nici o singură picătură de vin. Nu mai avea stomac, nu mai avea nicio dorință și trupul îi era atât de ușor, că nici măcar nu-l mai simțea.

Ce-i lipsea?

Nu lui, ci poveștii!

De ce vocea interioară îi striga să se oprească o clipă ca să se gândească? De ce instinctul îi agita rațiunea, avertizându-l, cum făcea mereu, cu alarma celui de-al șaselea simț? De ce se purta ca și cum cineva tocmai i-ar fi smuls spiritul?

— Așa-i că v-ați despărțit? – îl întrebă Dora.

— Da, ne-am despărțit.

— Și cum a fost? Elsi…

— M-a îmbrățișat, m-a sărutat pe obraz… și săruturile lui Elsi sunt uriașe. Mi-a spus că nu mă va uita niciodată și mi-a urat noroc.

— Ea ție?

— Da.

— Ar fi trebuit s-o cunosc și eu.

— Te poți duce în parc s-o vezi.

— Ai dat viață unei fantezii nemaivăzute, iubitule.

— Nu. Singurul lucru pe care l-am făcut a fost să recuperez o ființă care s-ar fi pierdut. Cel mai

trist lucru care s-ar fi întâmplat ar fi fost o Elsi distrusă că și-a pierdut păpușa.

Ar fi vrut să-i spună Dorei că plânsese, dar n-a putut.

Se simțea atât de nenorocit.

Atât de ridicol…

Și, în același timp… atât de bine, în ciuda acelui gol care-l făcea conștient că mai lipsea ceva… ultima piesă care ar fi trebuit să încheie cum se cuvine povestea.

— Va trebui, de acum înainte, să mergi în parc la alte ore – îi sugeră Dora.

— Nu neapărat. Nu sunt doar poștașul ei, sunt și prietenul ei.

— Acum nu mai ești, și știi asta. De acum încolo totul va fi diferit.

— De ce?

— Dacă te vede și vorbește cu tine, își va aminti de Brigida. Ce i-ar trebui acum… n-aș spune că ar trebui s-o uite, dar s-o lase acolo, în amintirea ei, cât poate de liniștită, în timp ce viața curge înainte.

— Văd că-i înțelegi extraordinar de bine pe copii.

— Destul de bine, admise Dora. Ca să predai ai nevoie de multă perspicacitate. Cam tot atât cât ar avea nevoie un scriitor.

— Ți s-a părut amuzant, nu-i așa?

— Fascinant – îl asigură ea cu toată convingerea. Niciodată nu te-am văzut lucrând atât de captivat, cu atâta plăcere.

Franz Kafka se adânci în fotoliu. Dora se aplecă și-l sărută pe frunte. Ieși apoi din cameră și-l lăsă singur o vreme.

Cu gândurile lui.

Cu golurile lui.

— Hai, gândește, își zise el pentru sine.

Încheierea poveștii.

Dar ce ar mai fi putut fi după nunta Brigidei?

Cuvintele lui Elsi îi roiau în minte ca niște fluturi de fier. „Brigida fusese singură și uite că

acum nu mai era”. „Ea e fericită, eu sunt mulțumită”, „mie-mi place Gustav”.

De ce el n-a întâlnit un poștaș de păpuși când era mic?

De ce a trebuit să-și înfrunte mereu tatăl?

De ce nu existau păpuși călătoare în viața reală?

Copilăria este acel timp în care crezi în păpuși. Și în copilărie există finaluri fericite. Totuși, la maturitate ai nevoie cel mai mult de poștași care să primească scrisori pe care doar un nebun le-ar putea scrie.

Un nebun.

Finaluri fericite.

— Te vei întoarce la manuscrisul tău împotmolit? – auzi vocea Dorei plutind, undeva, în casă.

„Poeții ridică castele în văzduh, nebunii se duc să locuiască în ele și altcineva, în viața reală, încasează chiria.”

Uneori îi veneau în minte fraze fără să-și amintească de unde le scotea.

— Franz, m-ai auzit?

— Da, Dora.

— Da, m-ai auzit sau da, te întorci la cartea ta?

— Amândouă.

Un nebun.

Finaluri fericite.

Care era finalul fericit al unei povești cu o păpușă călătoare și cu o fetiță care-și regăsise liniștea grație unor scrisori plăsmuite de fantezia lui, pe care le-a primit trei săptămâni la rând?

— Care este finalul fericit al unei povești cu o păpușă călătoare și cu o fetiță care-și regăsise liniștea grație unor scrisori plăsmuite de fantezia lui, pe care le-a primit trei săptămâni la rând? – își rosti gândurile cu voce tare.

Dora a reapărut în ușa camerei.

— Cred că știi deja – spuse ea încrucișându-și brațele când îl văzu râzând cu gura până la urechi.

t.

Ajunse în parc puțin mai târziu, în primul rând pentru că magazinul se afla într-un loc mai retras și, în al doilea rând, pentru că scrisoarea, deși foarte, foarte scurtă, apăruse dintr-o inspirație de ultim moment, abia acum două ceasuri.

Intră pe drum ținând pachetul sub braț și se plimbă pe aleile întortocheate, atât de familiare, uitându-se în toate părțile, căutând banca lor. Banca pe care stătuseră, zi de zi, el și Elsi, era liberă, ca de obicei, umbrită și ocolită de cei care căutau soarele așa cum îl caută șopârlele care tânjesc după căldură.

Era o bancă bună.

Cea mai bună.

Franz Kafka își aminti cum se plimbase acum trei săptămâni, în dimineața în care plânsetul lui Elsi îi sfâșiase echilibrul, catapultându-l în povestea cea mai neverosimilă a vieții lui.

Retrăi senzațiile, ecourile gândurilor și pacea care era ca un balsam.

…Perechi tinere, premature, perechi ancorate în timp, perechi care nici măcar nu știau că sunt perechi, bătrâni și bătrâne cu mâini pline de povești și cu riduri pline de trecut, uitându-se după locurile cu soare, soldați dichisiți, cu prestanță, servitoare în uniforme impecabile, guvernante cu băieței și fetițe îmbrăcați cu hăinuțe curate și îngrijite, cupluri cu landouri, cupluri cărora le muriseră visurile, bărbați singuri și femei singure cu priviri ferite, bărbați singuri și femei singure cu priviri nerușinate, paznici, grădinari, vânzători…

Un dar binecuvântat.

Și Franz Kafka absorbea această viață ca un burete, călătorind cu privirea, sufletul lui capta energiile din jur, căutând zâmbete printre copaci. Și el era ca toți ceilalți, solitar, cu pașii pierduți sub acoperământul dimineții. Mintea-i zbura liberă, desprinsă de timp, care, acolo, se legăna

toropit de liniștea din jur, jucându-se vesel, în inima trecătorilor.

Totul era la fel ca acum trei săptămâni.

La fel, și totuși altfel.

Elsi stătea la locul de joacă pentru copii, împreună cu două prietene la care se întorsese după cele trei săptămâni de scrisori. Nu-l observă până când nu-l privi una din prietenele ei ce păru surprinsă să-l vadă atât de liniștit. Abia atunci și-a întors capul spre el.

Ochii copilei s-au luminat.

— Domnule poștaș!

Alergă spre el lăsând joaca. Franz Kafka se aplecă să o primească în brațe și s-o oprească din goana nebună în care venea spre el. Mai bine spus, o cuprinse cu un singur braț, pentru că sub celălalt ținea pachetul nu prea mare învelit într-o hârtie colorată strălucitoare.

— Bună, Elsi.

— Bună ziua. Ați venit să-i aduceți cuiva vreo scrisoare?

— Da, ție.

— Mie?

— O scrisoare și pachetul acesta – și i-l arătă.

— Ce-i în el? – întrebă și-l privi mirată.

— Nu știu. A sosit în dimineața asta.

— De la cine?

— De la Brigida.

Lumina i se întoarse în priviri și fetița zâmbi larg. Luă pachetul, care era prea mare pentru ea, și se așeză chiar acolo, pe iarbă, lângă el. Franz Kafka se lăsă în genunchi lângă ea.

— Credeam că n-o să-mi mai scrie – șovăi Elsi.

— Și totuși, uite că ți-a scris.

— Ce să fac?

— Deschide-l.

Cu mișcări grăbite rupse hârtia în care era învelit pachetul și prietenul ei avu grijă să strângă resturile. Puțin câte puțin, de sub hârtia colorată, se ivi o cutie de carton. Și pe cutie era scris…

— Domnule poștaș! – îngăimă Elsi.

Era păpușa cea mai frumoasă pe care o văzuse în magazin.

Era din porțelan, cu părul roșcat, cu ochi vii, buze de vis și o splendidă rochie roșie.

— Ia te uită! – se prefăcu el surprins.

— E… atât de frumoasă. Elsi abia putea vorbi.

— Într-adevăr, e foarte frumoasă.

Timpul părea să se fi oprit în loc! Fetița, privind păpușa aceea superbă, și Franz Kafka contemplând-o pe ea. Timpul se oprise ca să-i ia pe amândoi sub aripa lui protectoare.

Apoi, îi înmână scrisoarea.

Era ultima scrisoare a Brigidei.

De data aceasta da, era ultima.

— Ți-o țin eu – și dădu să ia păpușa.

— Nu – se feri Elsi și o strânse în brațe. Dumneavoastră deschideți plicul.

Îl desfăcu cu grijă și scoase foaia de hârtie pe care abia dacă erau scrise câteva rânduri. Nu începu să citească imediat. Lăsă ca aura misterului să învăluie acele ultime clipe.

Finalul fericit demn de un nebun.

— „Elsi, te iubesc mult – citi. Mulțumesc pentru că mi-ai dat viață și libertatea de a o trăi. Fii fericită.” Și semnătura: „Brigida”.

— Mi-a dăruit-o ea?

— Așa se pare.

Chipul lui Elsi era un poem, un cântec! Toată fascinația pe care o putea simți un copil îi făcea chipul să strălucească și toată inocența puținilor săi ani, poate cei mai frumoși, explodase în acea simfonie de culori și de bucurie fără margini. Își îmbrățișă păpușa cea nouă, cu putere, și îi dădu primul sărut de iubire care o făcea să fie proprietatea sa exclusivă.

— Mai e ceva – zise el.

— Ce este?

— Un post-scriptum: „O cheamă Dora”.

— Dora!

În câteva clipe avea să se termine totul. În câteva clipe Elsi va pleca pentru totdeauna, cu Dora care intrase în viața ei. În câteva clipe el avea să rămână singur.

În câteva clipe.

Câteodată timpul era generos.

u, v, w, x, y, z…

O mai văzu, de departe, zile și săptămâni, în parcul Steglitz, mereu cu Dora, jucându-se cu ea fără s-o scape din ochi, nespus de fericită, așa cum fuseseră amândoi în acele momente când îi uniseră scrisorile Brigidei.

Uneori privirile li se întâlneau. Uneori ea îi făcea semn cu mâna, salutându-l. Uneori se simțeau complici, simțeau că împărtășesc un mare secret. Uneori el căuta, adâncindu-se în visele sale, toate acele speranțe de care avea nevoie ca să rămână în picioare.

Și Dora, Dora lui, în carne și oase, îl făcea să vadă că stelele din cer erau tot acolo, sus, vii, strălucind pentru toată lumea.

Veni apoi toamna și iarna.

Și n-o mai văzu.

Ultima lui iarnă.

Franz Kafka îi spuse Dorei în preajma Crăciunului:

— Brigida e la Polul Nord.

— De unde știi? – îl întrebă ea.

— Mi-a scris o scrisoare în care ne-a urat un An Nou fericit – răspunse el. Spunea că anul ăsta zăpada va fi verde și norii foarte roșii. Era 1924.

COROLAR

Franz Kafka muri în sanatoriul Kierling, lângă Viena, un an mai târziu după această poveste, pe 3 iunie 1924. Avea 41 de ani. Numele fetiței care-și pierduse păpușa nu s-a aflat niciodată și nimeni n-a citit și n-a găsit vreodată scrisorile pe care el i le-a scris în fiecare zi, timp de trei săptămâni. Dora Dymant, care atunci trăia cu scriitorul, a fost cea care a povestit cum se întâmplase totul: „În ziua aceea, Franz a intrat în acea stare de tensiune nervoasă care-l cuprindea de fiecare dată când se așeza la masa de scris, fie că scria o scrisoare, fie o ilustrată". Kafka a scris prima scrisoare cu o seriozitate și o dăruire totale și așa le-a scris apoi pe toate celelalte, atât de prins de ele, cum era și atunci când își scria romanele și povestirile. Nu se știe de ce i-a spus fetiței care plângea o poveste atât de năstrușnică. Și, cu atât mai puțin, de ce a întreținut povestea aceasta timp de trei săptămâni. Dar, așa cum spune Cesar Aira, „Kafka a fost cel mai mare descoperitor de semne în viața modernă". Și, așa cum Richard Stach afirmă: „Un scriitor nu trebuie doar să știe să observe, ci trebuie să descopere semne ascunse în tot ce observă. Mult elogiata precizie chirurgicală a privirii lui Kafka devenea scriitură în procesul de transmutare a lucrurilor vizibile în semn".

De-a lungul anilor, Klaus Wagenbach, un specialist în opera lui Kafka, a căutat-o pe fetiță prin împrejurimile parcului, casă cu casă, a întrebat vecinii, a dat anunțuri în ziare, dar fără succes. Nu și-a pierdut niciodată speranța și a continuat să meargă în parc mulți ani, până acum, visând neîncetat la ziua când, printr-o minune, va da de ea și o va întreba dacă mai păstra acele scrisori. Scrisori care ar putea fi unul din

documentele cele mai importante ale unuia din cei mai importanți creatori ai secolului XX.

O operă a lui Kafka scrisă exclusiv pentru o singură persoană… o fetiță!

Și probabil cea mai frumoasă și lucidă dintre incursiunile lui literare.

În acele trei săptămâni epistolare, păpușa îi trimitea dragostea ei fetiței, zi de zi. Îi spunea că aventurile și călătoriile în străinătate o rețineau departe de ea. Iar la sfârșit, logodna, legământul și căsătoria au fost încheierea fericită a unei aventuri atât de extraordinare. Copila trebuie că se împăcase încă de atunci cu pierderea păpușii.

Nu se știe nici dacă Kafka și fetița s-au mai întâlnit în parc până la prematurul sfârșit al scriitorului, câteva luni mai târziu. După ce Kafka s-a sfârșit, prietenul său Max Brod nu i-a împlinit ultima dorință, aceea de a-i distruge textele nepublicate. Și, grație lui, acestea au apărut în anii următori (*Procesul* în 1925, *Castelul* în 1926 și *America* în 1931) făcând din Kafka unul dintre cei mai mari scriitori ai secolului XX.

În ceea ce mă privește, mi-am permis să inventez aceste scrisori, să duc povestea până la capăt și să-i dau un sfârșit imaginar. Ar fi putut fi acesta sau oricare altul și nu cred să aibă o prea mare importanță, întâmplarea în sine este atât de frumoasă că restul nu mai contează. Dar, evident, acele scrisori trebuie că au fost mult mai bune și mai lucide decât cele recreate de mine.

MULȚUMIRI

În primul rând, îi mulțumesc lui Cesar Aira, al cărui articol „Păpușa călătoare” publicat pe prima pagină „Babelia” din *El Pais,* 8 mai 2004, m-a făcut să îndrăznesc să scriu această poveste.

În al doilea rând, le mulțumesc fetiței rămase anonimă și autorului *Metamorfozei* pentru o poveste atât de specială; îi mulțumesc Dorei Dymant (sau Diamant după alte surse), care a spus povestea; mulțumiri lui Klaus Wagenbach care a transformat-o în legendă, căutând fetița fără încetare, precum și tuturor celor care au spus-o până astăzi.

Jordi Sierra i Fabra,
Vallirana, august 2004,
după 80 de ani de la moartea lui Franz Kafka

Era în anul 1923. Kafka avea să mai trăiască doar câteva luni! Pentru el, aceasta a fost ultima și cea mai fascinantă aventură a vieții sale, iar pentru Elsi, o inițiere în arta sublimării suferinței, o pregătire a sufletului ei inocent pentru pierderile pe care avea să le trăiască, mai târziu, în viață. Poate Kafka și le scria lui însuși, pregătindu-se să se despartă de iubita lui, Dora, de viață, de el însuși și de tot ce fusese. Din păcate, scrisorile – ultima lui operă și unul din cele mai mari mistere ale literaturii secolului XX – s-au pierdut pentru totdeauna.

Jordi Sierra i Fabra, născut în Barcelona în 1947, este una din legendele actuale ale literaturii spaniole și catalane. În 2012 vânduse deja, în Spania, zece milioane de cărți. A scris peste 400 de titluri: romane, nuvele, povestiri, eseuri, biografii și poezie. A primit numeroase premii în Spania și în America Latină. La 18 februarie 2019, regina Spaniei, *doña* Letizia, i-a înmânat Medalia de aur pentru merit în domeniul Artelor – 2017 pentru întreaga sa operă literară și pentru deplina sa dăruire culturii spaniole.

În 1923, Elsi, o fetiţă din Berlin, îşi pierdea păpuşa în parc. Impresionat de suferinţa ei, Kafka, care a cunoscut-o întâmplător, i-a scris acesteia, ca din partea păpuşii, mai multe scrisori...

Jordi Sierra i Fabra s-a încumetat, în 2006, să rescrie, să reconstituie fragmente din aceste scrisori, după ce a citit articolul lui **Cesar Aira**, „Păpușa călătoare", publicat în *El País*, la 8 mai 2004. Ideea de la care a pornit a fost aceea că Franz Kafka a simțit că trebuie să recupereze sufletul fetiței și să împiedice o traumă care ar fi marcat-o toată viața: trauma de a fi abandonată de o ființă dragă.

ISBN 978-973-645-915-3
9 789736 459153

Table of Contents

PRIMUL VIS, PĂPUȘA PIERDUTĂ 6
A DOUA FANTEZIE. SCRISORILE BRIGIDEI. 17
A TREIA ILUZIE: LUNGUL DRUM AL PĂPUȘII CĂLĂTOARE 37
AL PATRULEA SURÂS: DARUL 53
COROLAR 64
MULȚUMIRI 66